



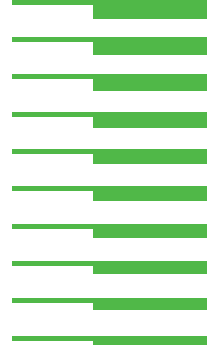
Meža apsaimniekošanas plāns 2024.–2028. gads



Satura rādītājs

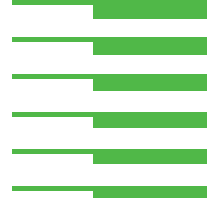
Meža apsaimniekošanas plāna vēsture	3
Ievads	4
Meža apsaimniekošanas politika	5
Meža apsaimniekošanas mērķi	6
Apsaimniekojamā īpašuma vispārīgs raksturojums	8
Meža zemju raksturojums	12
Meža nekoksnes vērtības	19
Dabas un kultūras vērtības	20
Dabas vērtības	20
Kultūras vērtības	26
Meža infrastruktūra	27
Rekreācijas objekti	29
Oglekļa piesaiste	30
Meža apsaimniekošana	31
Meža atjaunošana, jaunaudžu kopšana un meža aizsardzība	31
Koku ciršana	39
Sabiedrība un zinātne	46

Meža apsaimniekošanas plāna vēsture



Datums	Autors	Caurskatītājs	Apraksts
01.01.2024.	Renāte Balana	Agris Meilerts Inga Doveika	Meža apsaimniekošanas plāna sākotnējā redakcija (dati uz 01.01.2024.)





SIA “Latvijas Finieris mežs” (LFM) ir koncerna “Latvijas Finieris” (LF) meitasuzņēmums, kas dibināts 2007. gadā un nodarbojas ar uzņēmuma īpašumā esošo meža un nemeža zemju ilgtspējīgu apsaimniekošanu, kā arī sniedz konsultācijas un pakalpojumus meža un nemeža īpašumu vērtības palielināšanā un ilgtermiņa apsaimniekošanā citiem meža īpašniekiem visā Latvijā. Kopējā LFM apsaimniekotā platība ir 11 506 ha¹, tai skaitā mežs 9 656 ha¹ platībā.

Tā kā LFM meža zemes 2024. gadā sasniedza 10 000 ha robežu, tika izstrādāts meža apsaimniekošanas plāns. Meža apsaimniekošanas plāns ir izstrādāts, ievērojot Latvijas Republikas tiesību aktus, ratificētas starptautiskās konvencijas, Latvijas Meža politiku, ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas sertificēšanas principus un kritērijus. Meža apsaimniekošanas plāns izstrādāts laika periodam no 2024. līdz 2028. gadam, aktuālā informācija tiek atjaunota reizi gadā.

LVM GEO brīvpieejas datu sadaļā publiski pieejama šāda informācija:

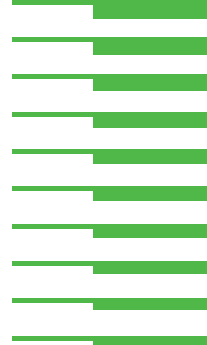
- meža zemju publiskie dati;
- īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, mikroliegumu, īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu, dižkoku un kultūras pieminekļu kartogrāfiskais materiāls.

Meža apsaimniekošanas plāns ir publiski pieejams uzņēmuma tīmekļa vietnē www.finieris.lv, lai informētu sabiedrību par plānotajām darbībām meža apsaimniekošanā.

Priekšlikumus par meža apsaimniekošanas plānu vietējie iedzīvotāji un ieinteresētās personas var iesniegt SIA “Latvijas Finieris Mežs”, Lignuma iela 2, Rīga, LV-1016 vai pa e-pastu lfmezs@finieris.lv.

¹ Valsts zemes dienests (VZD)

Meža apsaimniekošanas politika



Latvijai kā Apvienoto Nāciju Organizāciju (ANO) Klimata konvencijas un Eiropas Savienības (ES) dalībvalstij ir saistoša Eiropas kopējā apņemšanās līdz 2050. gadam sasniegt klimatneitralitāti, kā ietvaros izvirzīti nacionālie siltumnīcefekta gāzu (SEG) samazināšanas mērķi. To sasniegšanā būtiska loma ir zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (ZIZIMM) sektoram, tāpēc Latvijas meža zinātnieki dažādos pētījumos strādā pie optimāla meža apsaimniekošanas risinājumu kopuma, kas veicina meža devumu klimata pārmaiņu mazināšanā, nodrošina mežaudžu adaptāciju klimata pārmaiņām un vienlaikus nesamazina resursu pieejamību bioekonomikas vērtību ķēdē.

Ar savu darbu mēs veidojam kvalitatīvākus un ražīgākus mežus, kas straujāk un vairāk piesaista oglekli. Tas palīdz sasniegt Eiropas klimata mērķus, nodrošina ilgtspējīgu atjaunīgo koksnes resursu plūsmu un sniedz ieguldījumu valstī izvirzīto vides mērķu sasniegšanā.

Atbildīgi saimniekojot savos īpašumos, nodrošinām līdzsvaru starp sabiedrības izvirzītajiem ekoloģiskajiem, sociālajiem un ekonomiskajiem mērķiem, kā arī rādām ilgtspējīgas mežsaimniecības piemēru, kas nodrošina:

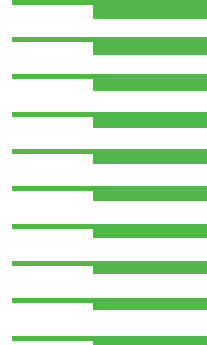
- bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un vairošanu;
- pieaugošu oglekļa piesaisti;
- rekreācijai pieejamu vidi;
- jaunu zināšanu rašanos un pieredzes apmaiņu;
- ekonomisko izdevīgumu īpašniekam un visai sabiedrībai kopumā.

Atjaunojot izcirtumus meža zemēs, līdzsvarojam dabīgās un mākslīgās meža atjaunošanas metodes, tādējādi vecinot pēc iespējas dabīgākas meža ekosistēmas uzturēšanu.

Stādot jaunu mežu vietā, kur tā iepriekš nav bijis, rūpīgi izvērtējam augšanas apstākļus un izvēlamies atbilstošākās koku sugas, veidojot grupveida mistraudzes. Pārsvārā izmantojam selekcionētus bērza, egles, priedes un melnalkšņa stādus, kas ir noturīgāki pret ārējo faktoru negatīvo ietekmi. Rezultātā jaunais mežs aug ātrāk, piesaista vairāk CO₂, un tajā veidojas lielāks augstas kvalitātes apaļkoksnes sortiments, no kā iespējams saražot ilgmūžīgus koksnes materiālus, kas savā dzīvesciklā turpina kalpot kā oglekļa krātuves.

Būtisks atbildīga meža īpašnieka uzdevums ir ne tikai nodrošināt klimata pārmaiņu mazināšanai nozīmīgo oglekļa piesaisti, bet arī apzināt un saglabāt dabas vērtības. Latvijas likumdošana šajā jomā ir viena no stingrākajām Eiropā. Mūsu īpašumos ir valsts noteikti mikroliegumi un buferzonas īpaši aizsargājamām putnu sugām: baltmugurdzenis, mazais ērglis un melnais stārķis. Šajās platībās saimnieciskā darbība tiek veikta saskaņā ar konkrētās sugas aizsardzības plānu. Turklāt mēs esam brīvprātīgi apņēmušies darīt vairāk, nekā nosaka tiesību aktu prasības. Piemēram, neveicam mežizstrādi Eiropas nozīmes biotopos, kas fiksēti Latvijas dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols". Kopš 2022. gada savos mežos esam izveidojuši jaunu zemju kategorijas slāni "brīvprātīgā dabas aizsardzība".

Meža apsaimniekošanas mērķi



LFM īpašumu apsaimniekošanā ievēro līdzsvaru starp ekoloģiskajiem, sociālajiem un ekonomiskajiem mērķiem.

Ekoloģiskie mērķi

- Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un vairošana:
 - brīvprātīgi netiek veikta mežizstrāde Eiropas nozīmes biotopos;
 - kopš 2022. gada uzņēmumam piederošajos mežos ir izveidots jauns zemju kategorijas slānis “brīvprātīgā dabas aizsardzība”;
 - atjaunojot izcirtumus meža zemēs, tiek līdzsvarotas dabīgās un mākslīgās meža atjaunošanas metodes;
 - uzņēmumam piederošajos mežos ir dažādas aizsargājamās platības un dabas vērtības, kuras tiek apzinātas un saudzētas. Šajās platībās saimnieciskā darbība tiek veikta saskaņā ar konkrētās sugas aizsardzības plānu;
 - samazinātas invazīvo sugu skartās teritorijas – Sosnovska latvāņu apkarošana uzņēmumam piederošajos īpašumos;
 - audzes dzīvescikla laikā izveidojušos audzes struktūru daudzveidības saglabāšana;
 - medību līgumu slēgšana, lai nodrošinātu medījamo sugu dzīvnieku populāciju stabilitāti.
- Oglekļa dioksīda (CO₂) piesaisties vairošana:
 - stādot jaunu mežu vietā, kur tas iepriekš nav bijis, rūpīgi tiek izvērtēti attiecīgie augšanas apstākļi un izvēlētas atbilstošākās koku sugas, veidojot grupveida mistraudzes;
 - tiek izmantoti vietējās izcelsmes selekcionēti stādi, kas ir noturīgāki pret ārējo faktoru negatīvo ietekmi, mazinot dabiskās CO₂ emisijas;
 - neproduktīvo mežaudžu atjaunošana/ nomaiņa pret vērtīgākām.

Sociālie mērķi

- Meža teritoriju labiekārtošana un publiskā pieejamība:
 - nodrošinām sabiedrībai mūsu īpašumos neierobežotu pieeju ekosistēmu pakalpojumiem un nekoksnes resursiem;
 - degradētu platību efektīva izmantošana. Savos īpašumos veicam sabiedrībai bīstamo un vizuāli nepievilcīgo graustu demontāžu un degradētu teritoriju rekultivāciju. Saglabājam laukakmeņu būves/ drupas.

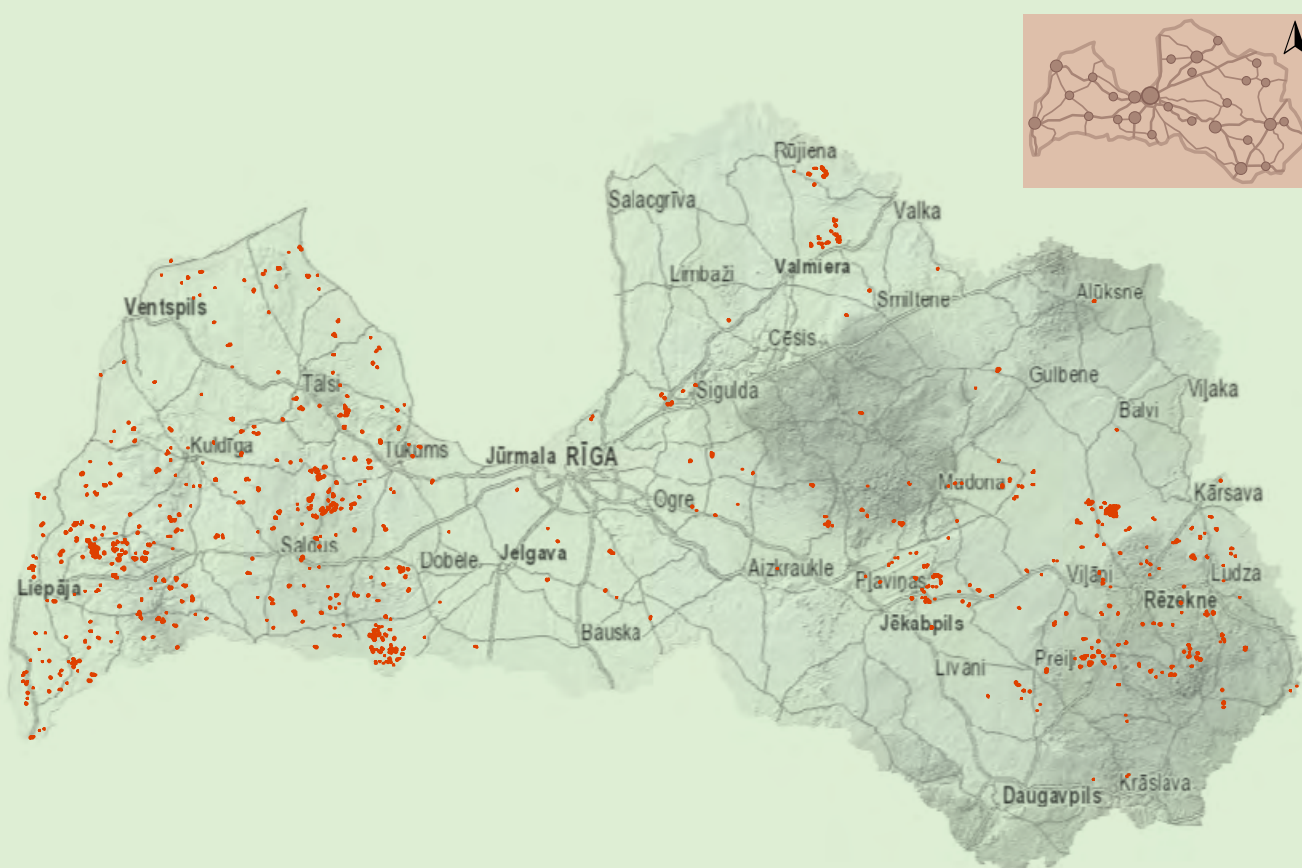
- Sabiedrības interešu ievērošana:
 - izvērtējam racionālāko zemes apsaimniekošanas veidu un būtisku vērību pievēršam vietējo iedzīvotāju interesēm, veidojot ciešāku sadarbību ar vietējām kopienām.
- Sabiedrības izglītošana:
 - semināru rīkošana, informatīvā materiāla sagatavošana. Lai sekmētu bērza finierkluču pieejamību tirgū nākotnē, LF regulāri rīko seminārus privātajiem meža īpašniekiem un mežsaimniecības uzņēmumu darbiniekiem par bērza audzēšanu. Regulāri rīkojam Meža dienas gan “Latvijas Finiera” grupas darbiniekiem, gan sadarbības partneriem;
 - dalība nevalstiskajās un nozares organizācijās.

Ekonomiskie mērķi

- Pieauguma palielināšana:
 - augšanas apstākļu kvalitātes saglabāšana un uzlabošana, uzturot un atjaunojot meliorācijas sistēmas, kas gadu desmitiem atstātas novārtā. Vitālas un veselīgas mežaudzes ir noturīgākas pret iespējamiem dabiskiem traucējumiem (vētrām un kaitēkļiem), kas mazina arī dabiskās CO₂ emisijas.
- Platības efektīvākā izmantošana:
 - neizmantoto lauksaimniecības zemju apmežošana dod iespēju izveidot ražīgas bērza un citu koku sugu plantācijas, kuras relatīvi īsākā termiņā (40–50 gadi) ļaus iegūt finierklučus (un citus sortimentus), tādējādi līdzsvarojot slodzi starp dabiskajiem un plantāciju mežiem.
- Ilgtspējīgu meža resursu nodrošināšana:
 - meža platības tiek apsaimniekotas atbilstoši mežu sertifikācijas organizācijas PEFC standartiem, kas apliecina LFM darbības ilgtspējību.
- Saimnieciski vērtīgu un rentablu audžu izveidošana, prioritāte bērza audzēšanai (efektivitāte, produktivitāte, bērzs pareizajā vietā).
- Veselīgu un noturīgu mežaudžu izaudzēšana:
 - savlaicīga audžu kopšana, dzīvotspējīgu un perspektīvā vērtīgu indivīdu augšanas veicināšana.

Apsaimniekojamā īpašuma vispārīgs raksturojums

LFM PIEDER ZEMES 11 506 HA¹ PLATĪBĀ. UZŅĒMUMA ĪPAŠUMI ATRODAS
VISĀ LATVIJAS TERITORIJĀ (SK. 1. ATT.).



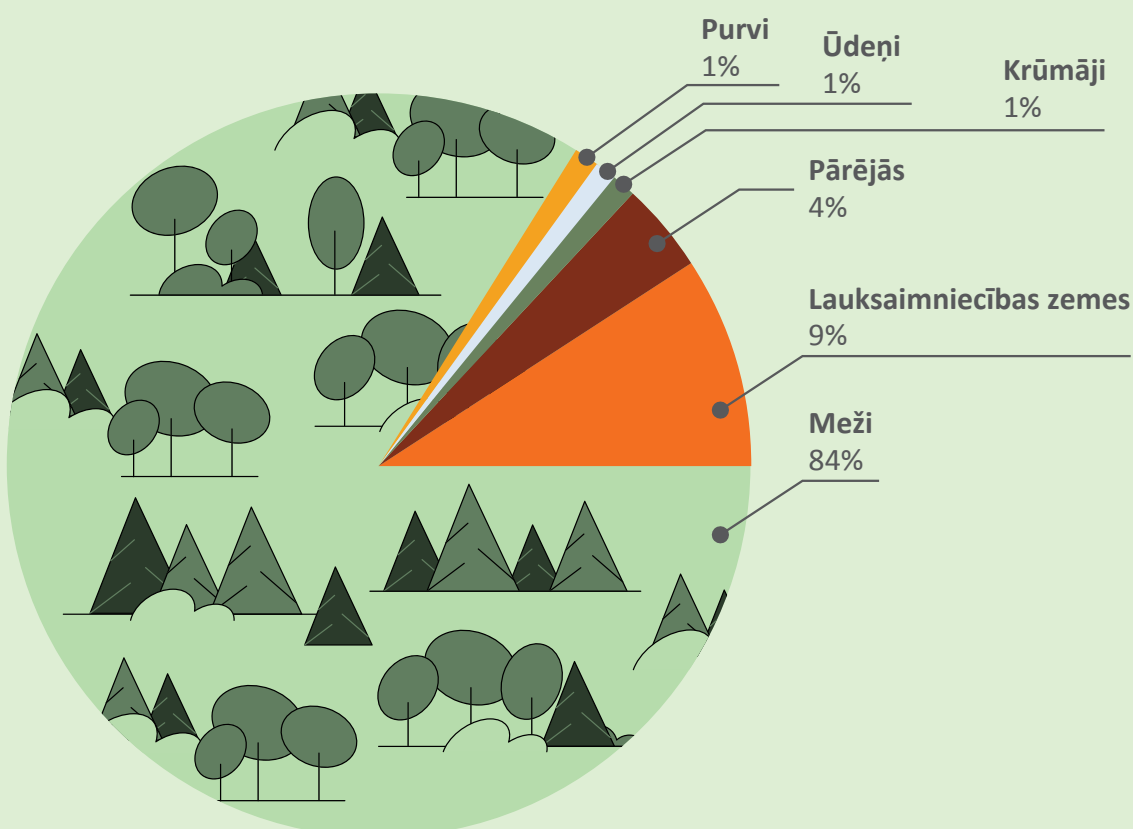
1. att. LFM īpašumu izvietojums
Latvijas teritorijā

¹ Valsts zemes dienests (VZD)

LFM 613 ĪPAŠUMI IR IZVIETOTI 32 NOVADU (SK. 1. TAB.) 182 PAGASTU TERITORIJĀ. ĪPAŠUMI ROBEŽOJAS AR PRIVĀTO ĪPAŠNIEKU, VALSTS UN PAŠVALDĪBAS ĪPAŠUMIEM.

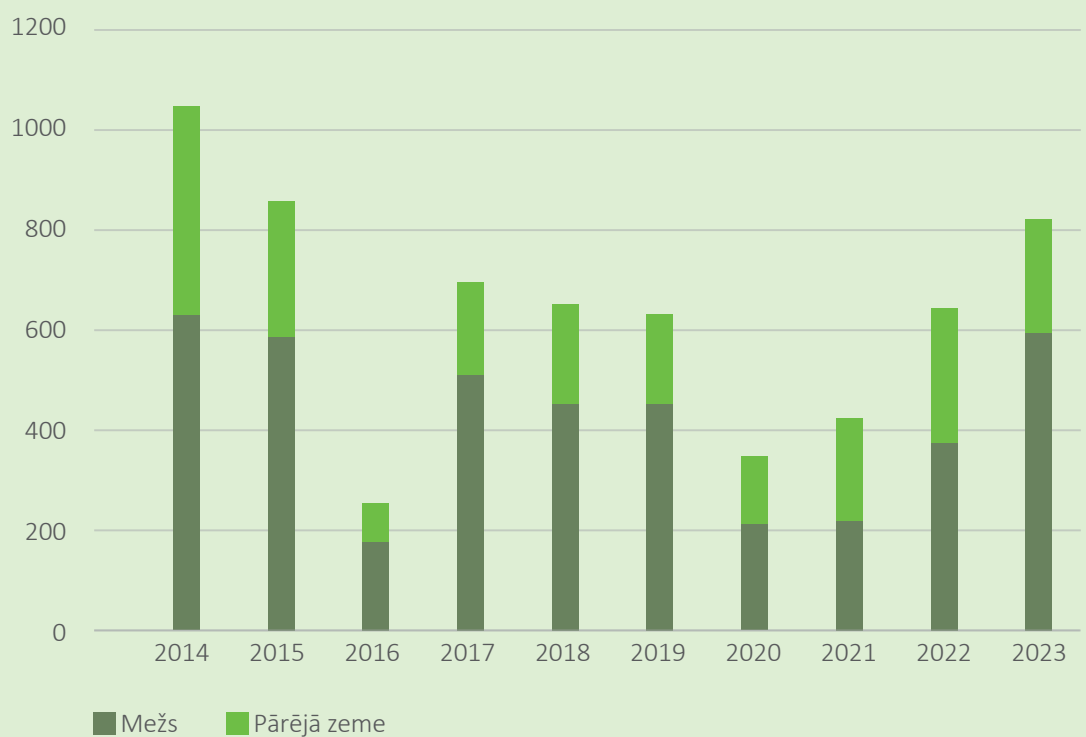
Novads	Z/v kadastra platība, ha
Aizkraukles	138
Alūksnes	18
Ādažu	17
Balvu	10
Bauskas	17
Cēsu	29
Dienvidkurzemes	2733
Dobeles	1107
Gulbenes	48
Jelgavas	8
Jēkabpils	402
Krāslavas	97
Kuldīgas	937
Ķekavas	72
Ludzas	515
Madonas	174
Mārupes	8
Ogres	68
Olaines	4
Preiļu	109
Rēzeknes	1704
Ropažu	8
Saldus	455
Saulkrastu	18
Siguldas	104
Smiltenes	33
Talsu	435
Tukuma	1568
Valkas	222
Valmieras	287
Varakļānu	4
Ventspils	158
Kopā	11 506

LFM piederošo meža zemju kopplatība ir 9 656 ha, kopējais īpašumu mežainums ir 84% (sk. 2. att.). 9% no kopējās platības aizņem lauksaimniecības zeme. Šobrīd uzņēmumam ir spēkā esoši lauksaimniecības zemes nomas līgumi par kopumā 384 ha jeb 87% no LFM īpašumā esošās kvalitatīvās lauksaimniecības zemes.



2. att. LFM zemes platību iedalījums kategorijās, %

Jaunu īpašumu iegāde katru gadu turpinās (sk. 3. att.). Raugoties nākotnē, priekšroku dodam jauna, kvalitatīva meža veidošanai; pārsvarā iegādājamies neizmantotas lauksaimniecības zemes, izcirtumus, jaunaudzes un vidēja vecuma audzes.

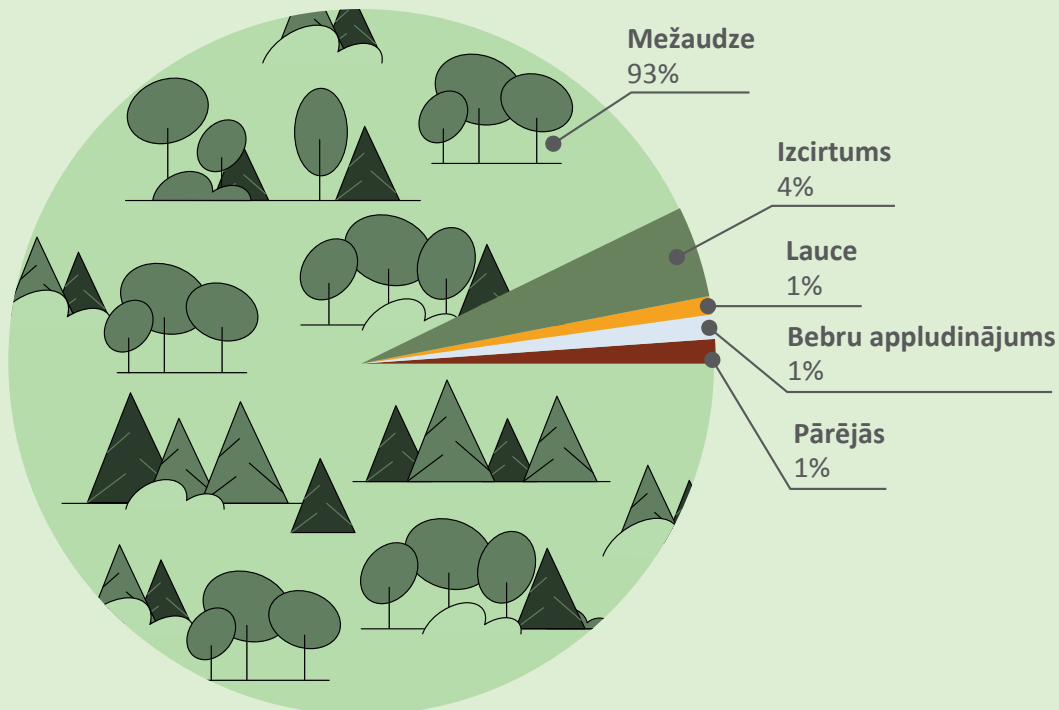


3. att. Nekustamo īpašumu
iegāde pa gadiem, ha

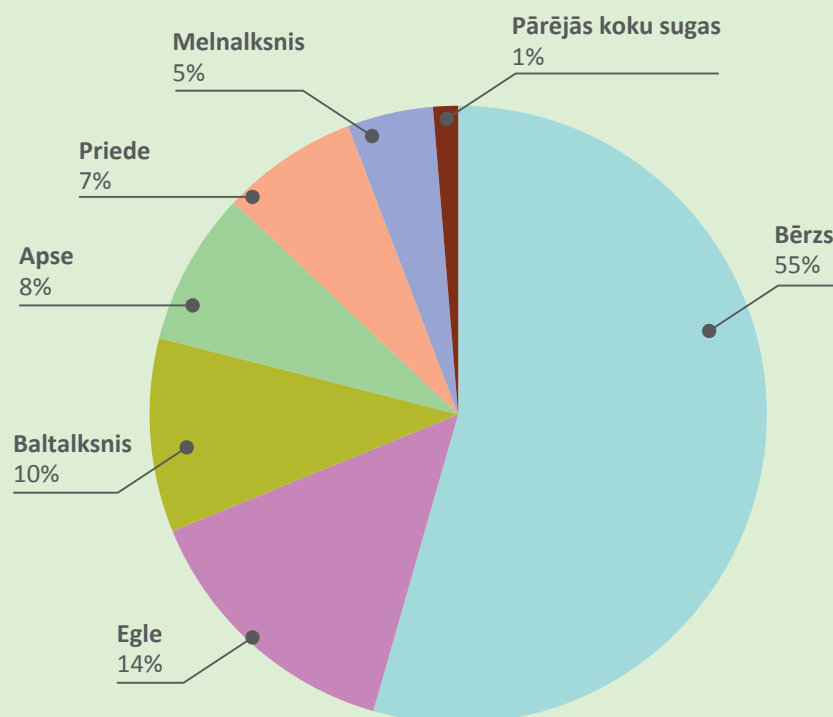
Meža zemju raksturojums

Meža datu aprēķini ir balstīti uz Meža valsts reģistra (MVR) datiem.

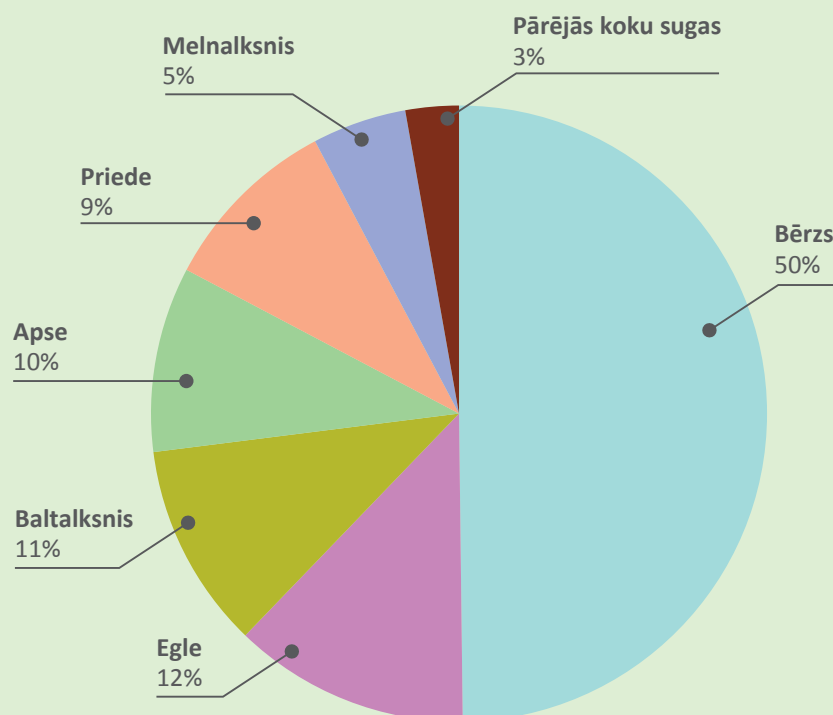
No kopējās LFM piederošās meža zemes 9 502 ha veido mežaudzes, 435 ha izcirtumi un 297 ha pārējās zemes (sk. 4. att.).



4. att. Meža zemes iedalījums grupās pēc platības, %

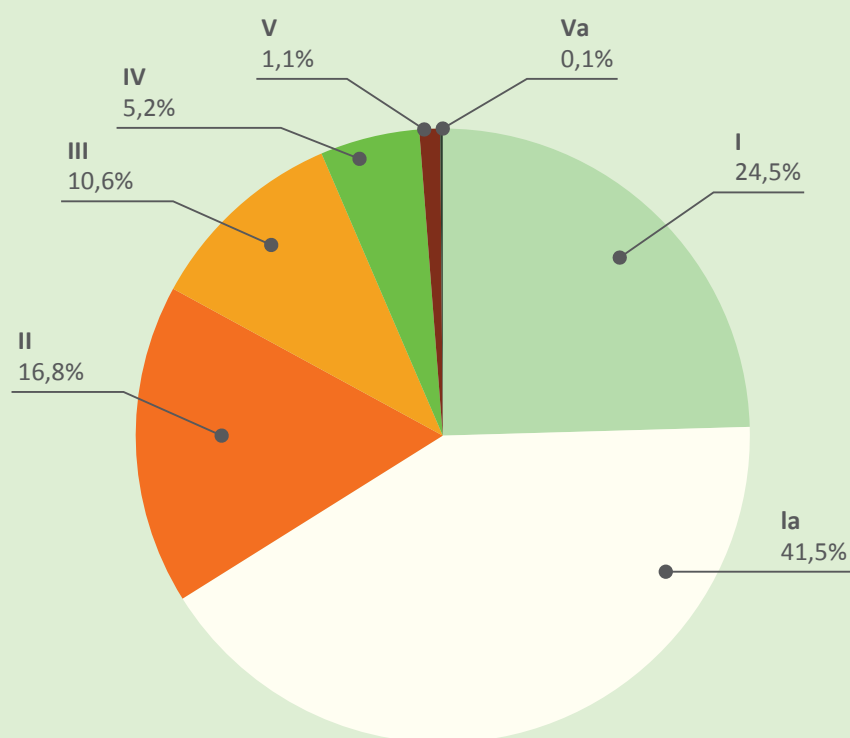


5. att. Mežaudžu sadalījums pa valdošajām koku sugām pēc platības, %



6. att. Mežaudžu sadalījums pa valdošajām koku sugām pēc nogabalu krājas, %

LFM meža platībās ir pārstāvētas mežaudzes ar labuma klasi no Ia līdz Va bonitātei. Lielāko platību aizņem Ia bonitātes audzes, I un Ia audzes aizņem vairāk nekā pusi no mežaudzēm – 66% jeb 6 764 no 10 234 ha (sk. 7. att.).



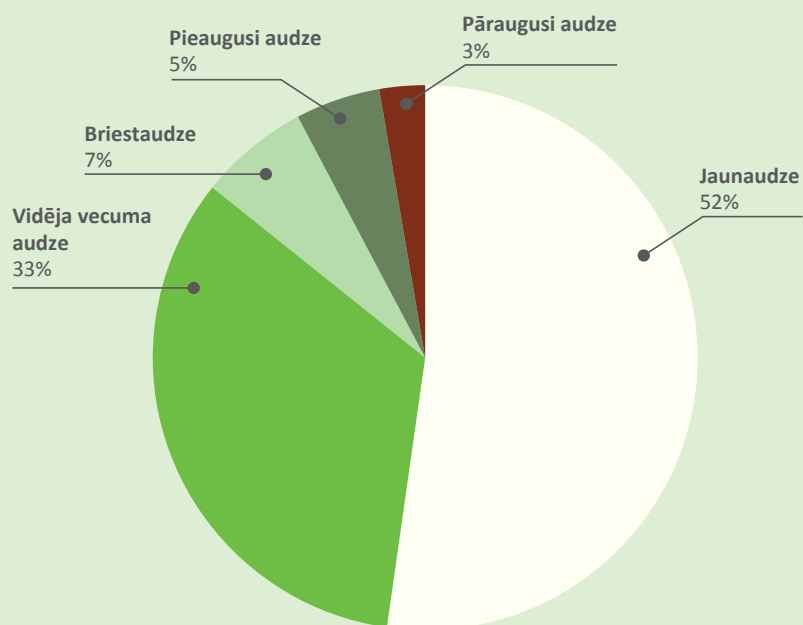
7. att. Mežaudžu sadalījums pa bonitātēm pēc platības, %

**SADALĪJUMS PA BONITĀTĒM UN VALDOŠAJĀM KOKU SUGĀM PĒC
PLATĪBAS UN KRĀJAS.**

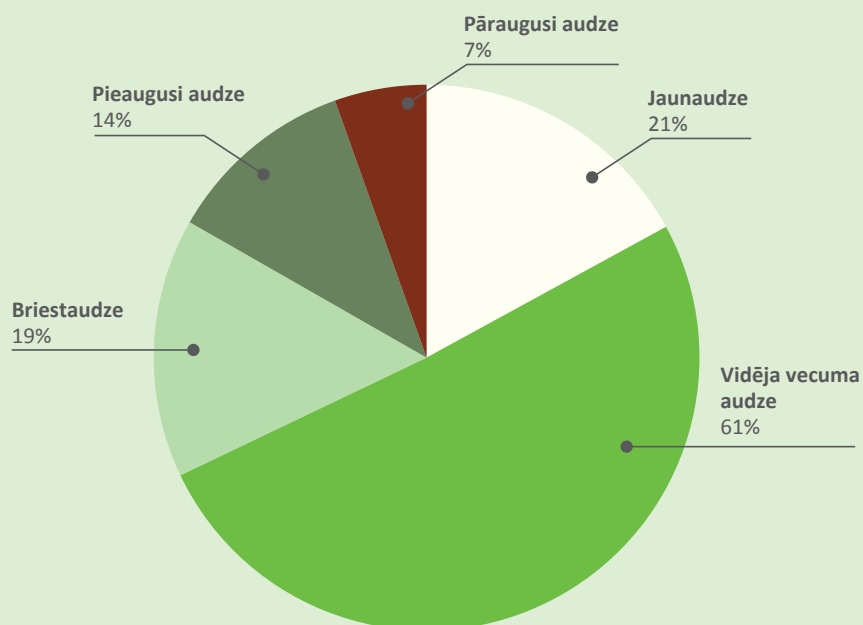
Valdošā koku suga	Bonitāte							Kopā
	I	Ia	II	III	IV	V	Va	
Bērzs								
Platība, ha	892	2223	750	819	408	100	13	5205
Krāja, m³	146 686	218 692	113 886	61 344	14 838	2857	159	558 462
Apse								
Platība, ha	363	218	153	24				758
Krāja, m³	54 061	32 507	17 834	3355				107 757
Baltalksnis								
Platība, ha	419	74	413	57	5			968
Krāja, m³	38 933	12 775	46 906	6422	304			105 340
Priede								
Platība, ha	232	257	107	49	17	4	1	667
Krāja, m³	44 011	38 313	20 389	9085	2715	267	47	114 827
Egle								
Platība, ha	438	707	97	41	63	8		1355
Krāja, m³	48 812	61 567	17 967	4347	4395	446		137 534
Melnalksnis								
Platība, ha	117	31	161	83	42			434
Krāja, m³	12 656	6857	23 027	10 229	2263			55 032
Pārējās koku sugas								
Platība, ha	51	10	44	11	1			117
Krāja, m³	13 894	2928	8803	1649	174			27 448
Platība, ha	2512	3520	1724	1085	536	112	14	9502
Krāja, m³	359 053	373 639	248 812	96 431	24 689	3570	206	1 106 400

2. tab. Platības un krājas
sadalījuma pa valdošajām koku
sugām un bonitātēm

Pēc vecumu grupu iedalījuma LFM mežaudzēs gan pēc platības, gan pēc krājas vadošo vietu ieņem jaunaudzes un vidēja vecuma audzes (sk. 8. un 9. att.). Vidējais mežaudzes vecums ir 28 gadi, bet caurmērs 13 cm.



8. att. Mežaudžu sadalījums pa vecuma grupām pēc platības, %

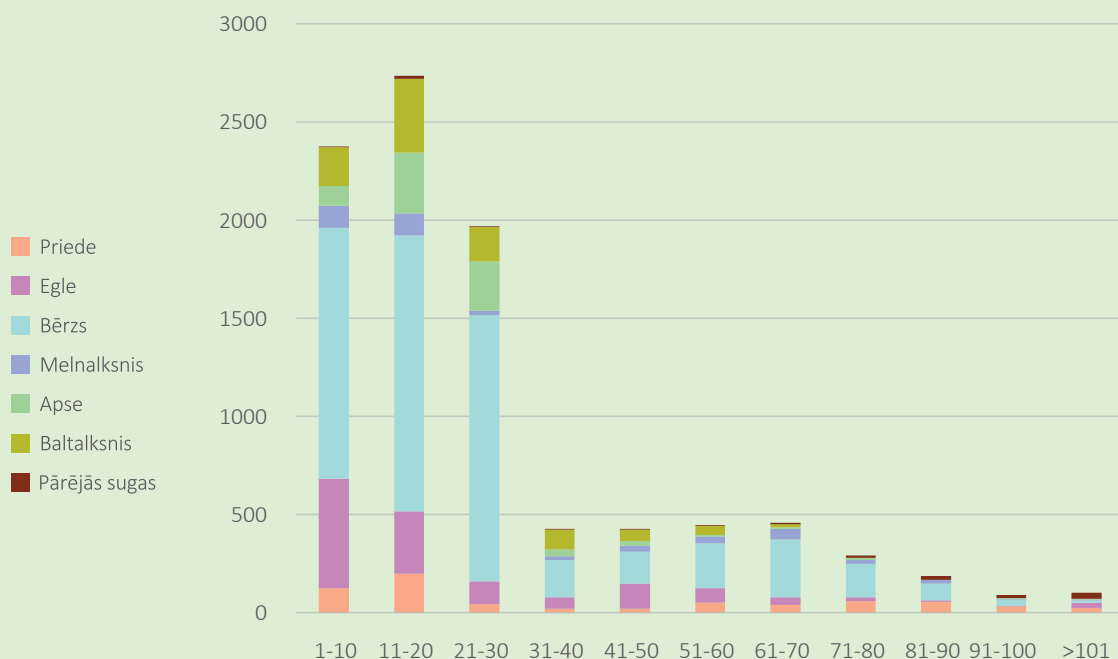


9. att. Mežaudžu sadalījums pa vecuma grupām pēc krājas, %

**SADALĪJUMS PA VECUMA GRUPĀM UN VALDOŠAJĀM KOKU SUGĀM
PĒC PLATĪBAS UN KRĀJAS.**

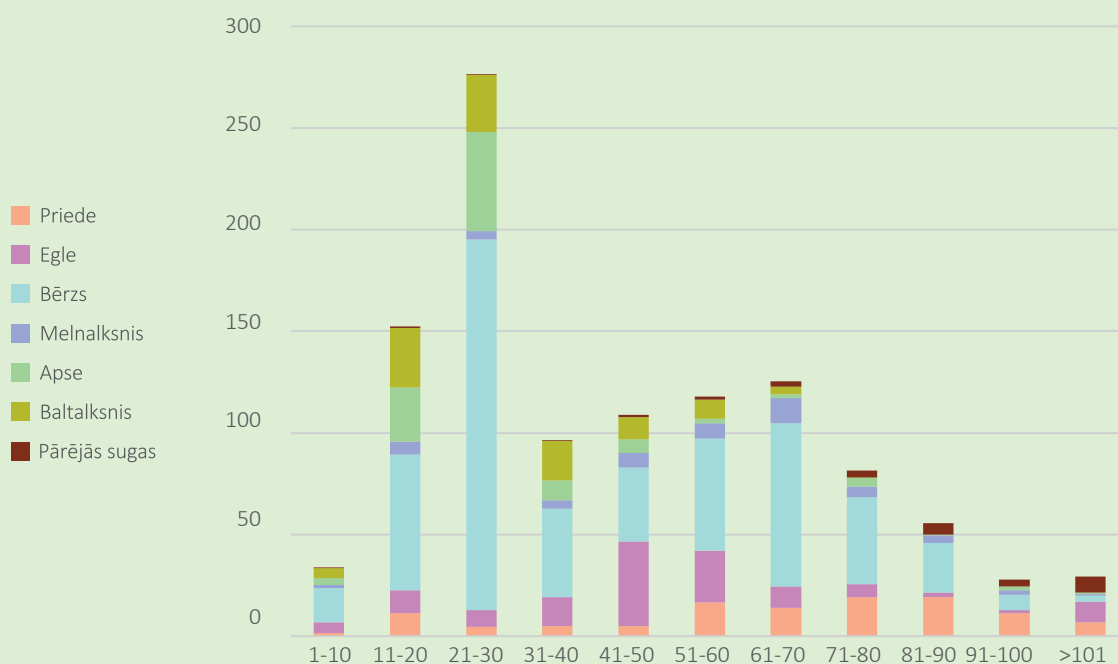
Valdošā koku suga	Vecuma grupa					Kopā
	Jaunaudze	Vidēja vecuma audze	Briestaudze	Pieaugusi audze	Pāraugusi audze	
Bērzs						
Platība, ha	2684	1924	293	259	45	5205
Krāja, m³	83 674	316 488	79 252	67 739	11 309	558 462
Apse						
Platība, ha	414	251	35	30	27	758
Krāja, m³	30 057	48 848	9869	9332	9651	107 757
Baltalksnis						
Platība, ha	196	482	65	64	159	968
Krāja, m³	4847	44 727	12 424	12 473	30 869	105 340
Priede						
Platība, ha	382	174	90	19	0	665
Krāja, m³	22 400	55 558	30 771	6072	26	114 827
Egle						
Platība, ha	1055	205	57	28	10	1355
Krāja, m³	39 309	67 091	17 413	10 089	3632	137 534
Melnalksnis						
Platība, ha	221	113	53	37	10	434
Krāja, m³	7651	22 640	12 286	9062	3393	55 032
Pārējās koku sugas						
Platība, ha	11	32	27	41	7	117
Krāja, m³	633	7361	7936	10 085	1433	27 448
Platība, ha	4963	3182	619	479	257	9502
Krāja, m³	188 571	562 713	169 951	124 852	60 313	1 106 400

3. tab. Platības un krājas
sadalījuma pa valdošajām koku
sugām un vecuma grupām



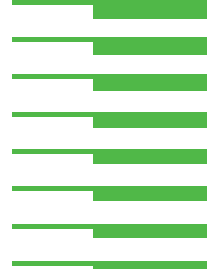
10. att. Mežaudžu vecumstruktūra pēc platības, ha

LFM mežu apsaimniekošanas politika ir vērsta uz ilgtspējību – iegādājamies īpašumus, kuros lielāko īpatsvaru veido izcirtumi, jaunaudzes, krūmāji un degradētas lauksaimniecības zemes, kuras apmežojam un atjaunojam, tādēļ FM mežaudžu vecumstruktūrā dominē jaunaudzes un vidēja vecuma audzes (sk. 10. un 11. att.). Vienmēr esam raudzījušies tālu uz priekšu, tādēļ mežu apsaimniekošanu sākām ar jauna meža izveidošanu, nevis ciršanu. 2023. gadā atjaunošanas cirtes esam veikuši 152 ha, bet atjaunojuši esam 217 ha un ieaudzējuši 160 ha (sk. sīkāk 9. nodaļā).



11. att. Mežaudžu vecumstruktūra pēc krājas, tūkst. m³

Meža nekoksnes vērtības



Saskaņā ar Meža likuma 15. pantu izšķir šādas meža nekoksnes vērtības:

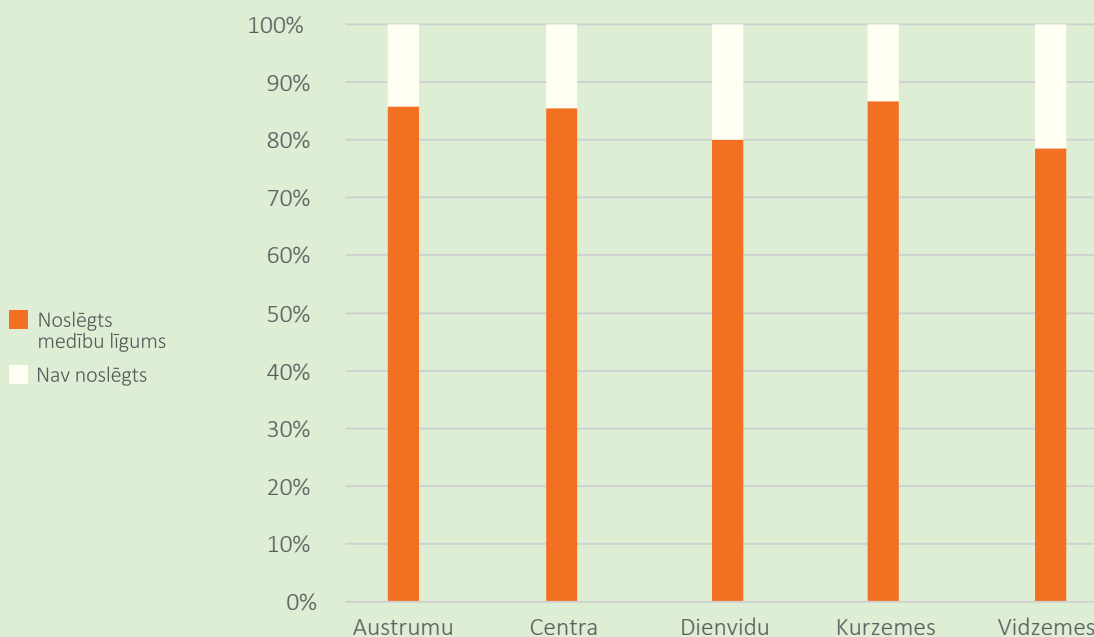
- materiālās vērtības – ķermeniskas lietas, kuras saistītas ar mežu un, kuras iegūstot tiek atdalītas no meža;
- mežam piemītošās rekreatīvās, vidi stabilizējošās un ekoloģiskās īpašības.

LFM meži ir sabiedrībai publiski pieejami un tiek nodrošināta neierobežota pieeja ekosistēmu pakalpojumiem un nekoksnes materiālajām vērtībām – savvaļas ogām, augļiem, riekstiem, sēnēm un ārstniecības augiem. Materiālās nekoksnes vērtības komerciāli netiek iegūtas.

LFM īpašumos bez maksas personīgai lietošanai var iegūt bērzu meijas un Ziemassvētku egles ievērojot šādus nosacījumus – bērza meijas un Ziemassvētku eglītes jānocērt līdz zemei, un tās atļauts cirst meža ceļu malās, stīgās, grāvju malās, zem elektrolīnijām, pieaugušā mežā zem lielajiem kokiem, ja tās nepārsniedz 3 metru augstumu. Aizliegts cirst bērzu meijas jaunaudzēs, izņemot priežu jaunaudzes, kurās drīkst cirst bērzus, kas nomāc jaunaudzē augošās priedes. Ziemassvētku eglītes aizliegts cirst visās jaunaudzēs.

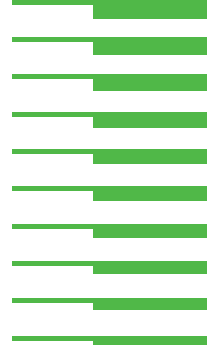
Ņemot vērā lielo meža dzīvnieku (aļņi, staltbrieži, stirnas, mežacūkas) skaitu Latvijā, savos īpašumos esam noslēguši medību nomas līgumus ar 150 medību klubiem 8 508 ha platībā. Noslēgto līgumu platības aizņem 85% no visiem īpašumiem (sk. 12. att.). Medības ļauj ne tikai saglabāt vietējo iedzīvotāju tradicionālo nodarbošanos, bet arī mazina dzīvnieku postījumus lauksaimniecībā un mežsaimniecībā.

12. att. Īpašumu platības sadalījums pa noslēgtajiem medību līgumiem pēc Virsmežniecībām, %



Dabas un kultūras vērtības

Dabas vērtības



Uzņēmumam piederošajos mežos ir dažādas aizsargājamās platības un dabas vērtības, kuras tiek apzinātas un saudzētas, jo bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un attīstīšana ir viens no LFM ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas uzdevumiem. Šajās platībās saimnieciskā darbība tiek veikta saskaņā ar normatīvajiem aktiem un dabas aizsardzības plāniem. Visiem LFM mežiem ir *PEFC* (meža sertifikācijas sistēmu novērtēšanas programma) sertifikāts, kas apliecina ilgtspējīgu un atbildīgu meža apsaimniekošanu. *PEFC* sertificēti īpašumi LFM ir kopš 2011. gada.

LFM īpašumi atrodas vairākās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (ĪADT). Latvijā ĪADT ir ģeogrāfiski noteiktas platības, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā, lai aizsargātu un saglabātu dabas daudzveidību¹. Kopumā LFM īpašumi skar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu, divus nacionālos parkus, septiņus dabas liegumus, četrus dabas parkus un divus aizsargājamus ainavu apvidus. Visi nacionālie parki, dabas liegumi, dabas parki un ainavu apvidi ir iekļauti *NATURA 2000* tīklā. 762 ha jeb 7,6% no kopējās LFM piederošās meža platības atrodas ĪADT (sk. 4. tab.).



¹ Dabas aizsardzības pārvalde (DAP).

Aizsargājamā dabas teritorija	Platība, ha	Natura 2000	IAIN*
Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts	324	-	+
Ainavu aizsardzības zona	169		
Neitrālā zona	155		
Nacionālie parki	144		
Gaujas nacionālais parks	36	+	+
Rāznas nacionālais parks	108	+	+
Dabas liegumi	220		
Lubānas mitrājs	188	+	+
Oviši	3	+	+
Rauņupes ieleja	4	+	-
Sātiņu dīķi	1	+	-
Ukru gārša	11	+	+
Užavas augštece	1	+	-
Ventas un Šķerveļa ieleja	12	+	+
Dabas parki	65		
Abavas senleja	11	+	+
Kuja	19	+	-
Pape	21	+	+
Zvārdes meži	13	+	+
Aizsargājami ainavu apvidi	10		
Vecpiebalga	6	+	-
Vestiena	3	+	-
Kopā	762		

4. tab. ĪADT (*IAIN – individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi)

LFM meža platībās īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzībai izveidoti pieci mikroliegumi: viens aizsargājama auga mikroliegums, divi aizsargājamo dzīvnieku mikroliegumi un divi mikroliegumi biotopu aizsardzībai. Mikroliegumi, kas izveidoti baltmuguras dzeņa un mazā ērgļa aizsardzībai, atrodas ĪADT. Kopā mikroliegumi aizņem 38 ha un buferzonas ap mikroliegumiem – 71 ha (sk. 5. tab.).

Suga	Platība, ha	Izveides gads
Mikroliegumi	38	
Laksis	5	2022
Baltmuguras dzenis (Rāznas nacionālais parks)	10	2015
Mazais ērglis (Kujas dabas parks)	5	2008
Apšu meža biotops	6	2006
Platlapju meža biotops	12	2007
Buferzonas ap mikroliegumiem	71	
Mazais ērglis	52	
Melnais stārķis	19	
Kopā	109	

5. tab. Mikroliegumi

Kopumā 2023. gadā 95 ha no LFM ietilpstošajām NATURA 2000 un mikroliegumu platībām bija atbalsttiesīgas kompensācijas maksājumam:

- aizliegta mežsaimnieciskā darbība, aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte – 28 ha;
- aizliegta galvenā cirte – 3 ha;
- aizliegta atjaunošanas cirte – 63 ha.

Noteiktu objektu aizsardzībai ir izveidotas aizsargjoslas; saskaņā ar Aizsargjoslu likumu to uzdevums ir aizsargāt dažāda veida (gan dabīgus, gan mākslīgus) objektus no nevēlamas ārējās iedarbības, nodrošināt to ekspluatāciju un drošību vai pasargāt vidi un cilvēku no kāda objekta kaitīgās ietekmes. LFM meža platībās ir noteiktas aizsargjoslas ap Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrasti, pilsētām, ūdens ņemšanas vietām un ūdenstilpnēm (sk. 6. tab.).

Aizsargjoslas veids	Platība, ha
Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjosla	46
Aizsargjosla ap pilsētām	6
Ūdenstilpju (teču), mitrzemju aizsargjoslas - aizsargājama zona gar mitrzemēm	17
Ūdenstilpju (teču), mitrzemju aizsargjoslas - ierobežojuma josla	272
Kopā	341

6. tab. Aizsargjoslas

Ierobežojuma veids	Nogabala platība, ha	% no kopējās meža platības
Aizliegta galvenā cirte	6	0,1
Aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte	12	0,1
Aizliegta atjaunošanas cirte	445	4,4
Aizliegta mežsaimnieciskā darbība	36	0,4
Sezonāli aizliegta mežsaimnieciskā darbība	52	0,5
Kopā	550	5,4

7. tab. Normatīvajos aktos noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi

LFM mežos ar normatīvajiem aktiem noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi noteikti 550 ha platībā, kas veido 5,4% no kopējās meža zemju platības (sk. 7. tab.).

LFM neveic mežizstrādi Eiropas nozīmes biotopos un sugu dzīvotnēs. Kopējā ES biotopu platība meža platībās veido 126 ha (sk. 8. tab.).

ES klasifikators	Platība, ha
Staignāju meži	25
Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži)	19
Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži)	17
Veci vai dabiski boreāli meži	16
Nogāžu un gravu meži	14
Purvaini meži	8
Kaļķaini zāļu purvi	8
Veci jaukti platlapju meži	6
Lakstaugiem bagāti egļu meži	4
Pārejas purvi un slīkšņas	2
Mežainas piejūras kāpas	26
Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	2
Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās	2
Pārējie*	1
Kopā	126

8. tab. ES biotopu klasifikācija meža zemē

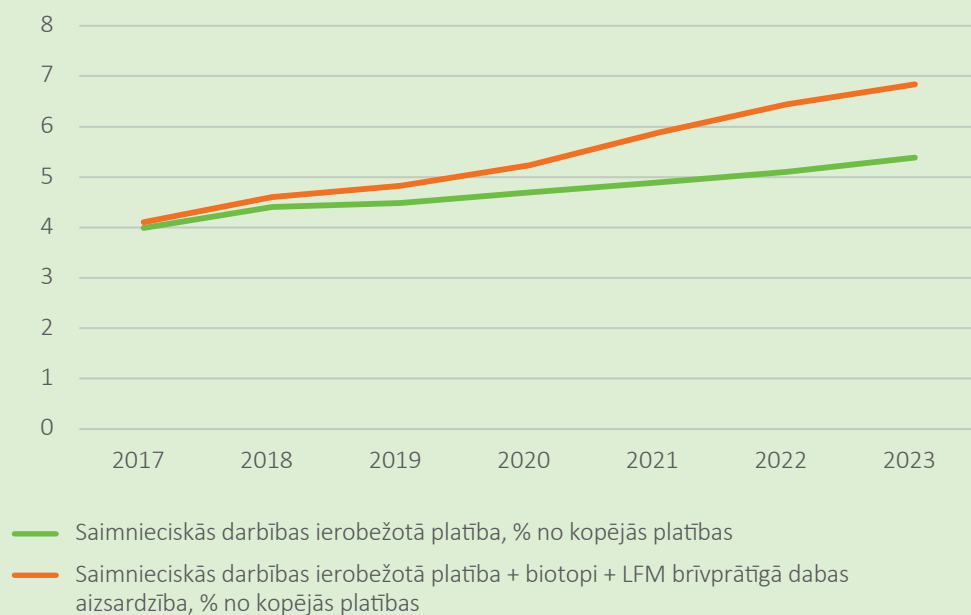
* Aktīvi augstie purvi, avoti, kas izguļsnē avotkalņus, smilšakmens atsegumi, netraucētas alas.

Aizsardzības pazīme	Skaits	Platība, ha
Aizsargājams koks vai koku grupa	5	2
Putnu ligzda	1	0
Bebraine	11	16
Bioloģiski vērtīgas mežaudzes	3	3
Mikroieplaka	1	1
Citi	8	11
Grava	3	4
Paliene	5	36
Purvs	2	17
Kopā	39	54

9. tab. LFM brīvprātīgā dabas aizsardzība

Kopš 2022. gada uzņēmumam piederošajos mežos ir izveidots jauns zemju kategorijas slānis “brīvprātīgā dabas aizsardzība”, šajās mežaudzēs mežizstrāde nav paredzēta neatkarīgi no likumā noteiktajiem ierobežojumiem (sk. 9. tab.).

LFM mežos ar normatīvajiem aktiem noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi kopā ar Eiropas nozīmes biotopiem un LFM brīvprātīgo dabas aizsardzību veido 699 ha, kas ir 6,8% no kopējās meža zemju platības (sk. 13. att.).



13. att. Saimnieciskās darbības ierobežojumi

SIA "Latvijas Finieris Mežs" īpašumos ir reģistrēts 21 dižkoks, tie iekļauti LR dižkoku reģistrā un atzīmēti ar informatīvo zīmi "Ozollapa" jeb dižkoka statusa apliecinājumu. 16 parastie ozoli, trīs rietumu tūjas, viena parastā egle un viena parastā liepa (sk. 10. tab.).

Sugas nosaukums	Z/V kad.apz.	Stumbra apkārtmērs, m
Parastais ozols (Quercus robur)	62680040104	5,03
Parastais ozols (Quercus robur)	62290070089	5,02
Parastais ozols (Quercus robur)	90920010153	4,81
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050047	4,28
Parastais ozols (Quercus robur)	62680040104	3,93
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050116	3,72
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050047	3,41
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050047	3,12
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050047	3,03
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050116	3
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050116	3
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050047	2,98
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050047	2,95
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050047	2,9
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050116	2,9
Parastais ozols (Quercus robur)	64920050116	2,82
Parastā egle (Picea abies)	80680100195	3,15
Parastā liepa (Tilia cordata)	94660020026	3,95
Rietumu tūja (Thuja occidentalis)	70620060021	2,03
Rietumu tūja (Thuja occidentalis)	46500020032	1,58
Rietumu tūja (Thuja occidentalis)	46500020032	1,48

10. tab. Dižkoki

Lai uzlabotu sugu un biotopu stāvokli, 2021. gadā projekta "Urālpūces aizsardzība privātos mežos" ietvaros tikai izvietotas mākslīgās ligzdvietas divos īpašumos Padures un Vārves pagastā.

Kultūras vērtības

LFM, apsaimniekojot īpašumā esošās meža platības, nodrošina kultūrvēsturisko un arheoloģisko objektu aizsardzību un visas plānotās darbības to teritorijā tiek saskaņotas ar Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldi.

LFM īpašumos atrodas seši kultūras pieminekļi:

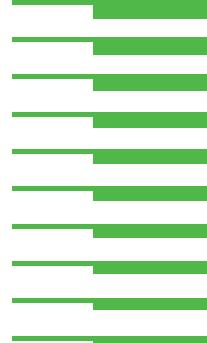
- 1289 – Gauļa kalns – pilskalns (<https://mantojums.lv/cultural-objects/1289>);
- 6147 – Spignu pilskalns (<https://mantojums.lv/cultural-objects/6147>);
- 1989 – Kuderu senkapi (<https://mantojums.lv/cultural-objects/1989>);
- 2109 – Lojas pilskalns (<https://mantojums.lv/cultural-objects/2109>);
- 2209 – Pagrabkalns – senkapi (<https://mantojums.lv/cultural-objects/2209>);
- 2330 – Veckuipju pilskalns (<https://mantojums.lv/cultural-objects/2330>).

Minētie kultūras pieminekļi aizņem 13 ha, bet aizsargjoslas ap kultūras pieminekļiem – 227 ha, kas kopā veido 2,35% no kopējās meža platības (sk. 11. tab.).

Aizsargājamā dabas teritorija	Platība, ha
Kultūras pieminekļi	13
Reģionālas nozīmes	11
Vietējas nozīmes	2
Kultūras pieminekļu aizsardzības zona	227
Reģionālas nozīmes	207
Vietējas nozīmes	20
Kopā	241

11. tab. Kultūras pieminekļi un to aizsargjoslas

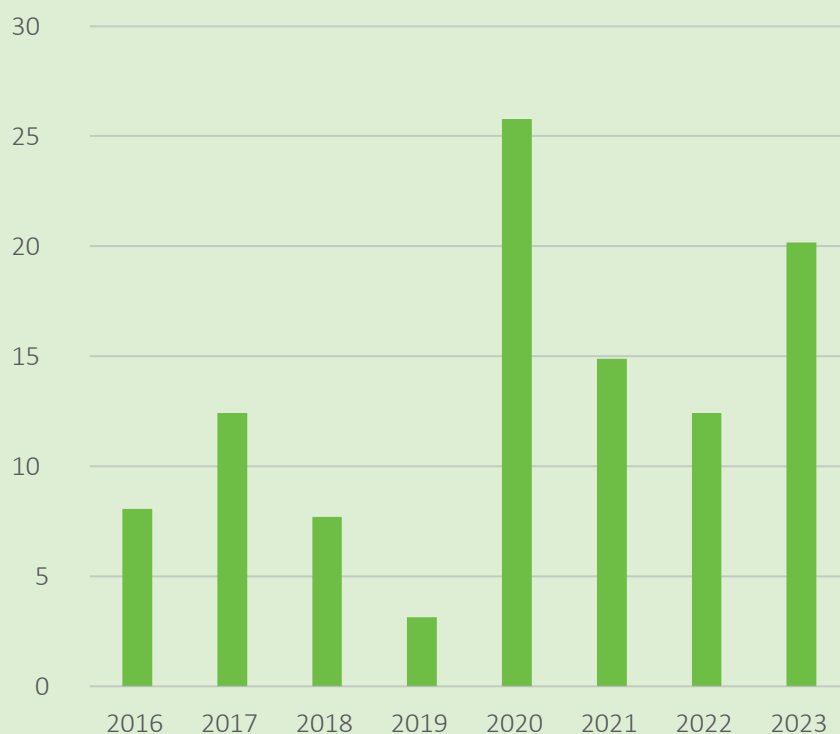
Meža infrastruktūra



Meža infrastruktūra ietver meliorācijas grāvjus, meža ceļus, stigas un robežzīmes. Kopējā meža infrastruktūras platība LFM meža zemēs pēc MVR datiem ir 82 ha jeb 0,8% no meža zemju kopplatības. No tiem lielāko daļu veido meža meliorācijas sistēmu grāvji – 68 ha, bet meža ceļi – 14 ha.

LFM nav veicis meža ceļu renovāciju un būvniecību, bet savos īpašumos veic dabisko meža brauktuvju uzturēšanu un atjaunošanu pēc mežizstrādes, kopumā 2023. gadā tika veikta risu līdzināšana 8 km garumā.

Lai uzlabotu mežaudžu augšanas apstākļu kvalitāti, LFM ik gadu veic meliorācijas sistēmu uzturēšanas darbus, kas galvenokārt ietver grāvju apauguma novākšanu un ūdens noteces atjaunošanu (sk. 14. att.). Veicot meliorācijas sistēmu uzturēšanu, tiek veidotas arī ievalces, kas, uzlabojot ūdens noteci mežaudzēs, samazina slapjās vietas, kas ir siltumnīcefekta gāzu emisijas (SEG) avots. LFM īpašumos jauni meliorācijas grāvji netiek veidoti.



14. att. Meliorācijas grāvju uzturēšana, km



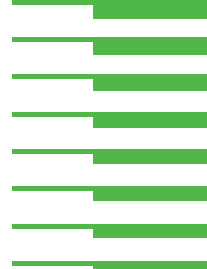
15. att. Pirms meliorācijas
grāvju uzturēšanas darbiem

Kvalitatīva meliorācijas sistēma uzlabo mežaudzes vitalitāti, kas savukārt nodrošina mežaudzes noturīgumu pret iespējamiem dabiskiem traucējumiem – vētrām un kaitēkļiem, kas mazina arī dabiskās CO₂ emisijas. Funkcionējošas meliorācijas sistēmas mazina klimatisko apstākļu nelabvēlīgo ietekmi un nodrošina teritoriju aizsardzību pret applūšanu (sk. 15. un 16. att.).



16. att. Pēc meliorācijas grāvju
uzturēšanas darbiem

Rekreācijas objekti



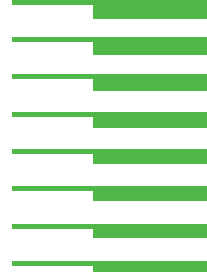
LFM meži ir sabiedrībai publiski pieejami un tiek nodrošināta neierobežota pieeja ekosistēmu pakalpojumiem un nekoksnes materiālajām vērtībām. Ikvienam ir tiesības atpūsties LFM meža īpašumos, ja netiek bojāta meža vide un tiek ievēroti ugunsdrošības noteikumi. Kā arī ir nodrošināta pieeja visiem dižkokiem un kultūrvēsturiskajiem objektiem. Iespēju robežās LFM īpašumos ierīkojam atpūtas vietas, ko var izmantot jebkurš — gan vietējie iedzīvotāji, gan ceļotāji (sk. 17. att.). Rūpējoties par ainavu, jauniegādātajos īpašumos veicam sabiedrībai bīstamo un vizuāli nepievilcīgo graustu demontāžu un degradētu teritoriju revitalizāciju. Pēdējo 10 gadu laikā šādi sakārtotas sešas vietas. Saglabājam laukakmeņu būves un drupas.



17. att. Atpūtas vieta
Zantes pagastā

LF kokaudzētava “Zābaki” ir 90 ha liela saimniecība gleznainajā Gaujas senlejas apvidū Gaujas nacionālā parka teritorijā. Tur ne tikai tiek ražoti stādi, bet ir arī ierīkota slēpošanas trase, pastaigu takas un atpūtas vietas, kur apkārtnes iedzīvotāji un parka apmeklētāji var nesteidzīgi baudīt dabu vai nodarboties ar aktīvo atpūtu.

Savukārt Latgalē, netālu no Rēzeknes, ir izveidota rekreācijas un kultūras vieta “Sarkaņkalns”, tās apsaimniekošanai izveidots nodibinājums “Latvijas Finiera fonds ilgtspējīgai attīstībai”. Arī tur ziemā darbojas apkaimē vienīgā slēpošanas trase, bet vasarās teritorija piesaista apmeklētājus ar brīnišķīgām ainavām un regulāri rīkoti kultūras pasākumiem. 2022. gadā ar Lauku atbalsta dienesta līdzfinansējumu “Sarkaņkalnā” uzsākts informatīvo dabas taku izstrādes projekts.



SEG emisiju un CO₂ piesaistes aprēķinus atbilstoši nacionālajā SEG inventarizācijā izmantotajai metodikai LFM apsaimniekotajiem meža īpašumiem 2023. gadā veica Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” vadošie pētnieki. Kopējā vērtētā LFM meža platība ir 9 839 ha. Aprēķinos izmantoti MVR dati no 9 475 nogabaliem, ņemot vērā šādus rādītājus: meža tips, valdošā suga, nogabala platība, koku skaits, audzes vecums, vidējais koka caurmērs, vidējais koka augstums, šķērslaukums un krāja.¹

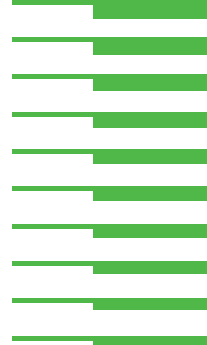
Meža CO₂ piesaisti veido pieaugums dzīvajā biomasā, bet zudumus — dabiskais atmirums un mežizstrāde. Dabiskais atmirums nonāk nedzīvās koksnes kategorijā un pakāpeniski sadalās, bet nozāģētais apjoms nonāk koksnes produktos vai arī kļūst par meža biokurināmo uzreiz. “Silavas” veiktajā aprēķinā ietverts oglekļa uzkrājums koksnes produktos, bet nav ņemts vērā aizstāšanas efekts, ko rada meža biokurināmais.¹

Lielāko daļu LFM īpašumā esošo mežu veido jaunaudzes vai vidēja vecuma audzes, kurās CO₂ piesaiste kokaugu biomasā notiek visaktīvāk. Kopējais potenciālais krājas pieaugums 2023. gadā bija 50 tūkst. m³ (vidēji 5,1 m³/ha gadā), dabiskais atmirums 12 tūkst. m³, bet mežizstrādes rezultātā iegūti 43,9 tūkst. m³ koksnes. Tas nozīmē, ka mūsu mežos koksnes krāja samazinājās par 5,2 tūkst. m³ jeb 0,5% no krājas gada sākumā. Taču jāatzīmē, ka, summējot izmaiņas, kas notikušas 2022. un 2023. gadā, krāja LFM apsaimniekotajos mežos turpina pieaugt.¹

2023. gadā dzīvo koku biomasā oglekļa krājums samazinājies par 4,3 tūkst. tonnu CO₂, bet nedzīvajā koksņē par 0,4 tūkst. tonnām CO₂. SEG emisijas no organiskās augsnes bija 1,6 tūkst. tonnu CO₂— kūdreņu un purvainu meža tipi, kādi uzņēmuma īpašumos ir kopumā 1 078 ha platībā. Emisiju no augsnes aprēķinā ietvertas tiešās CO₂, CH₄ un N₂O emisijas un netiešās oglekļa izskalošanās emisijas no augsnes. LFM gadījumā SEG emisijas kompensē salīdzinoši daudz lielākais piesaistes avots — no mežiem izvestā koksnes produkcija, kas 2023. gadā uzglabā 24,9 tūkst. tonnu CO₂. Rezultātā kopējās SEG emisijas no LFM mežiem 2023. gadā bija ar negatīvu vērtību — 18,7 tūkst. tonnu CO₂ ekvivalenta jeb vidēji — 1,9 tonnu CO₂ ekv./ha, kas nozīmē, ka LFM kopumā oglekli piesaista vairāk nekā rada CO₂ emisijas.¹

¹ Lazdiņš, A., Bārdule, A., Butlers, A. (2024). Siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju un oglekļa dioksīda (CO₂) piesaistes aprēķini AS “Latvijas Finieris” apsaimniekotajiem meža īpašumiem 2023. gadā.

Meža apsaimniekošana



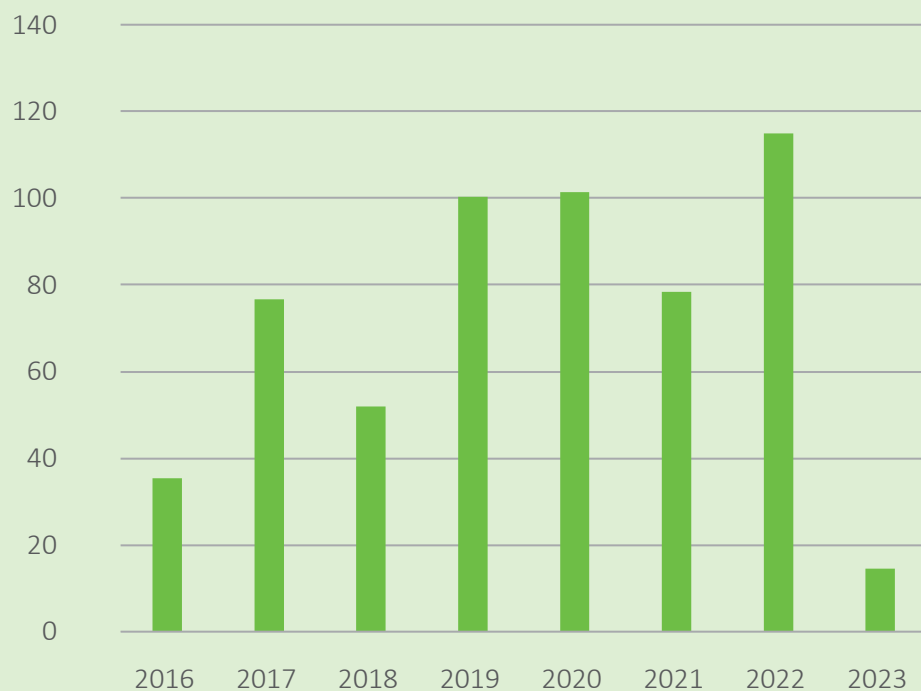
LFM mežu apsaimniekošanas politika ir vērsta uz ilgtspējību. Vienmēr esam raudzījušies tālu uz priekšu, tādēļ mežu apsaimniekošanu sākām ar jauna meža izveidošanu, nevis ciršanu.

Meža atjaunošana, jaunaudžu kopšana un meža aizsardzība

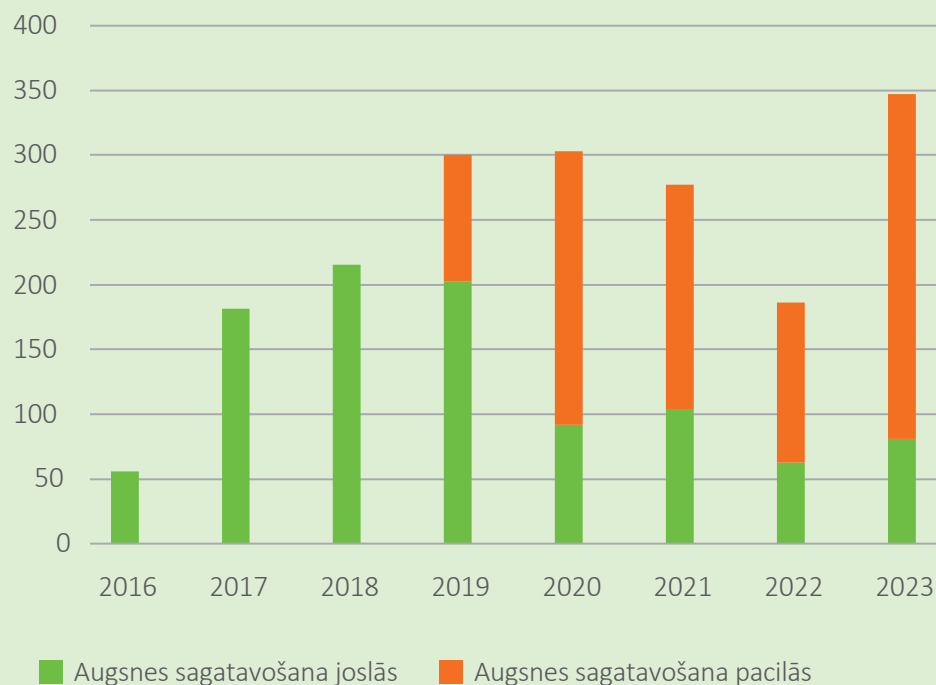
Ar savu darbu mēs veidojam kvalitatīvākus un ražīgākus mežus, kas straujāk un vairāk piesaista oglekli. Tas palīdz sasniegt Eiropas klimata mērķus, nodrošina ilgtspējīgu atjaunīgo koksnes resursu plūsmu un sniedz ieguldījumu valstī izvirzīto vides mērķu sasniegšanā.

LFM atjaunojamo un ieaudzējamo meža platību daudzums atkarīgs no iepriekšējo gadu izstrādes intensitātes un iegādātā meža fonda rakstura. Primārais mērķis meža atjaunošanā ir saimnieciski vērtīgu un rentablu audžu izveidošana, veicot meža atjaunošanu, līdzsvarojam dabīgās un mākslīgās meža atjaunošanas metodes (sk. 20. att.).

Mākslīgās meža atjaunošanas un ieaudzēšanas darbi pamatā sākās ar apauguma novākšanu vai augsnes gatavošanu (sk. 18. un 19. att.). Apauguma novākšana tiek veikta aizaugušās lauksaimniecības zemēs. Augsnes gatavošana tiek plānota pirms stādīšanas degradētās lauksaimniecības zemēs un pēdējo trīs gadu izcirtumos. Sagatavojot augsni, paaugstinās stādu ieaugšanas procents un samazinās kopšanas darbu izmaksas. LFM īpašumos augsnes gatavošana tiek veikta ar ekskavatoru, veidojot pacilas, vai ar augsnes gatavošanas frēzi, veidojot mineralizētas joslas. Augsnes sagatavošanas veids un nepieciešamība ir atkarīga no katra konkrēta objekta apstākļiem (augsnis tips, nezāļu aizzēlums, mitruma režīms utt.).

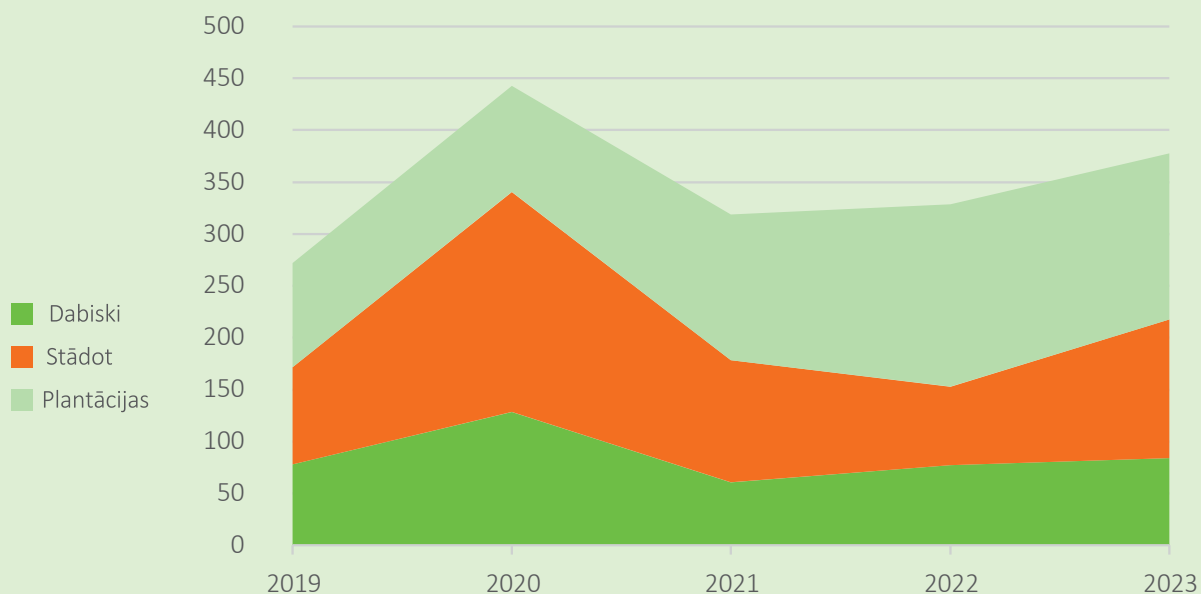


18. att. Apauguma
novākšana, ha



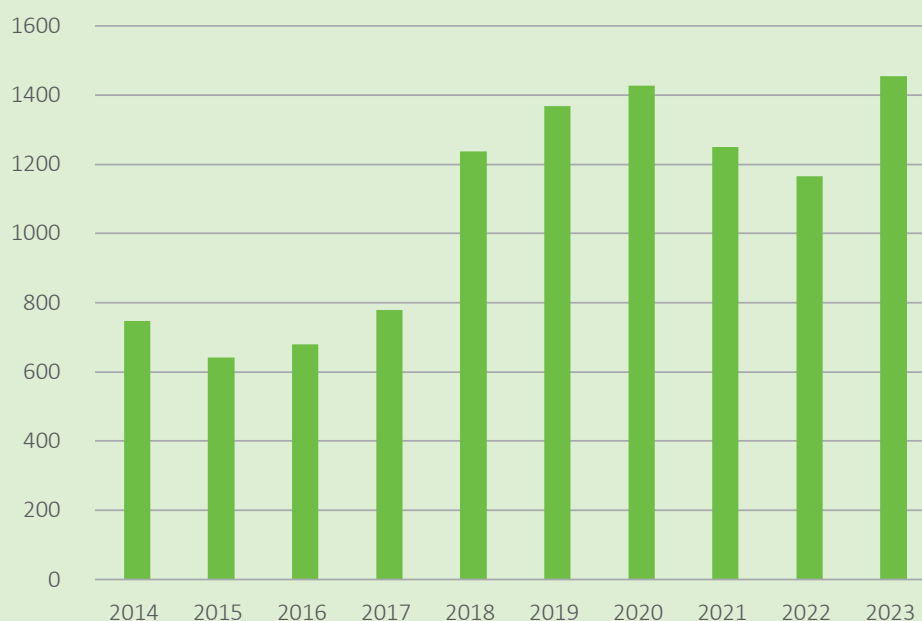
19. att. Augsnes
gatavošana, ha

Nemeža zemju apmežošana tiek veikta, veidojot plantāciju audzes, kur apmežošana ir saskaņā ar pašvaldības teritoriālo plānojumu. Veidojot plantāciju mežu, saglabājam dabas vērtības – koku grupas, dīķus u. c. Kopumā LFM īpašumos atzīme par plantāciju mežu ir 26% mežaudžu.



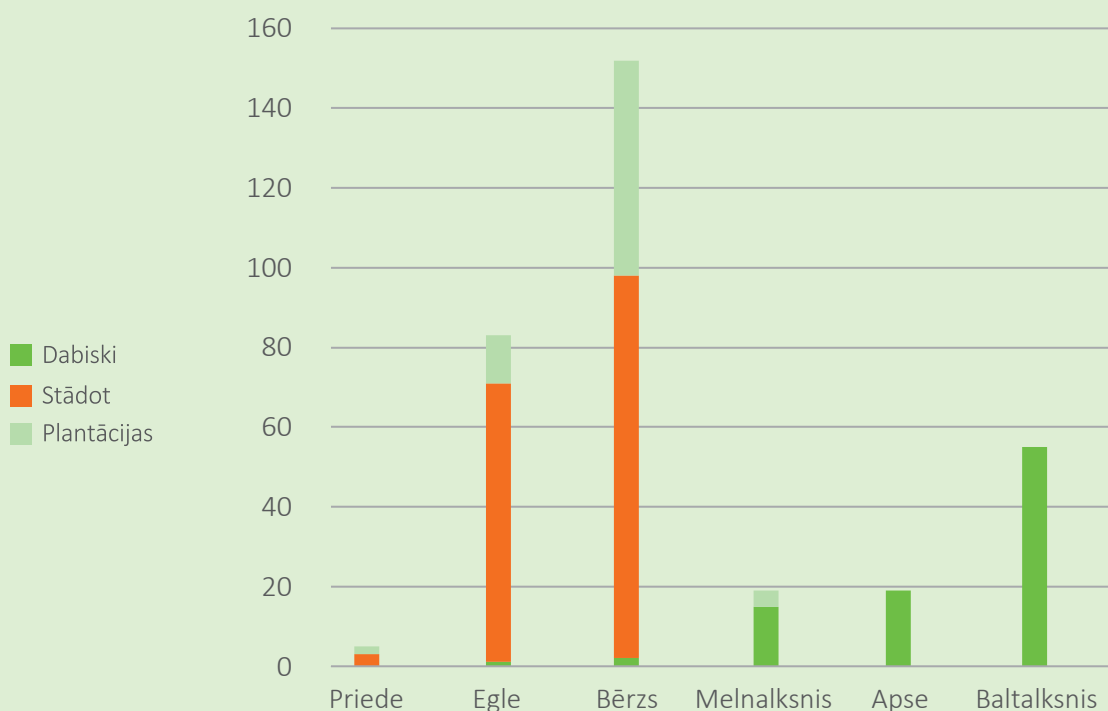
20. att. Atjaunošana un
ieaudzēšana, ha

1998. gadā izveidota arī “Latvijas Finiera” kokaudzētava “Zābaki”, kas nodrošina ar stādiem mūsu jaunaudzes un cieši līdzdarbojas Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” bērza audzēšanas prakses pilnveidošanas pētījumos. Kokaudzētavā “Zābaki” 25 gadu laikā izaudzēti 18,7 milj. koku stādu (sk. 21. att.), ar kuriem teorētiski iespējams izaudzēt 12 000 ha meža, kas nākotnē varētu dot 4,2 milj. m³ koksnes. Visi stādi tiek audzēti no selekcionēta sēkļu materiāla, kas mežā nodrošina par 20–30% lielāku krājas pieaugumu un augstāku iegūstamo koksnes sortimentu kvalitāti.



21. att. Kokaudzētavā “Zābaki”
realizētie stādi, tūkst. gab.

LFM īpašumos mākslīgajā atjaunošanā pamatā tiek izmantoti bērza, egles, priedes un melnalkšņa ietvarstādi vai kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu. Dabiski atjaunojušās audzes pamatā veido baltalksnis, melnalksnis un apse (sk. 22. att.).



22. att. Valdošās koku sugas
īpatsvars pa atjaunošanas
veidiem 2023. gadā, ha

2022. gadā sāka mehanizēta stādīšana, kopumā 2023. gadā mehanizēti apstādīti 20 ha nemeža zemes, turpmākajos gados šo apjomu plānots palielināt. Mehanizētas stādīšanas procesā ar ekskavatoru uzreiz tiek sagatavota pacila un iestādīts ietvarstāds (sk. 23. un 24. att.). Mehanizēta stādīšana ļauj palielināt stādīšanas kapacitāti sezonā, kad ir darbaspēka trūkums, tādējādi samazinot stādīšanas sezonu, kas pēc pēdējo gadu novērojumiem ir kļuvusi īsāka (laikapstākļu dēļ).

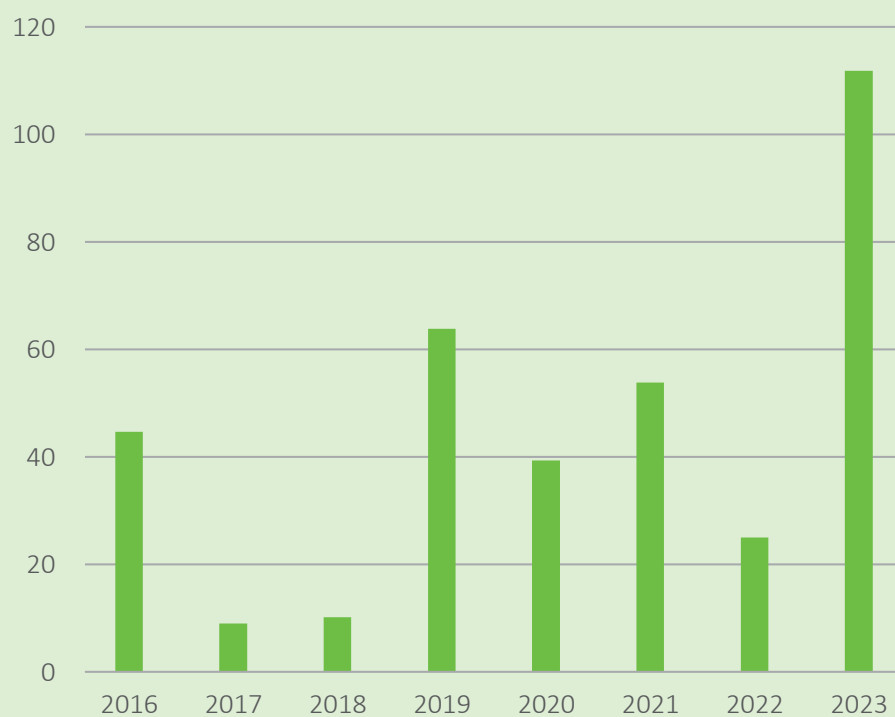
23. att. Mehanizēta stādīšana
ar ekskavatoru īpašumā
"Dzirnieki", Saldus nov.





24. att. Stādāmas galvas uzpildīšana ar bērza
ietvarstādiem

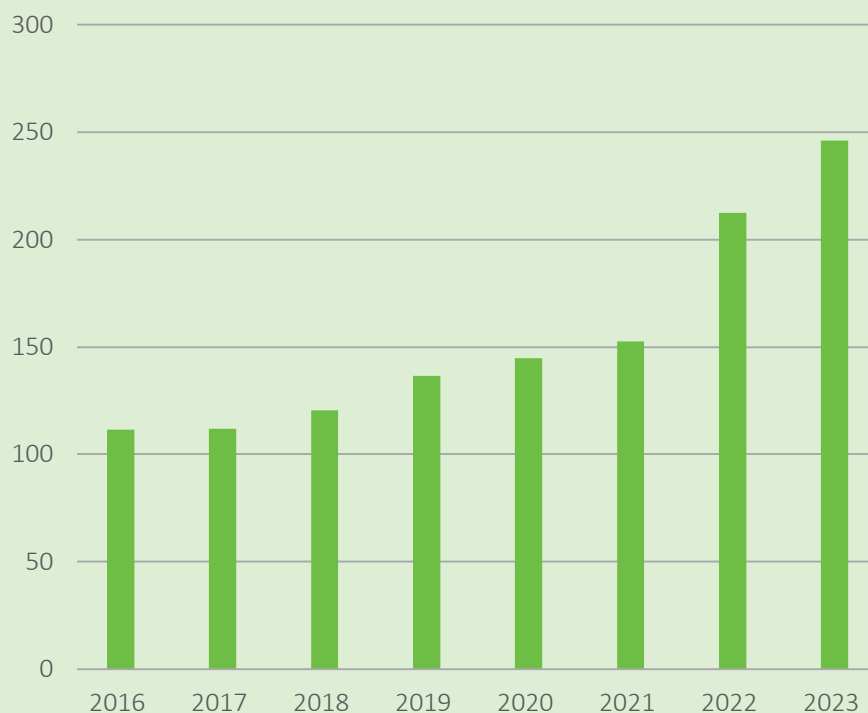
Nākamajā sezonā tiek apsekotas atjaunotās platības un plānota papildināšana, kur tas nepieciešams. Papildināšana tiek veikta arī audzēs, kur pēc dabiskās atjaunošanās ir nepietiekams koku skaits (sk. 25. att.).



25. att. Papildināšana, ha

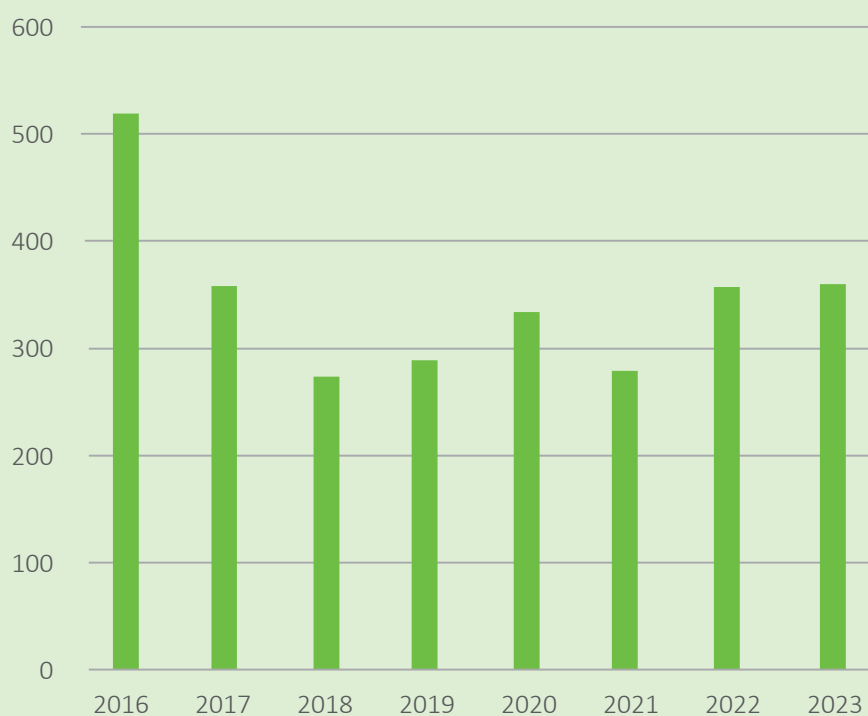
Kvalitatīva un produktīva meža ieaudzēšanai ir nepieciešama savlaicīga mežaudžu kopšana – gan agrotehniskā, gan jaunaudžu kopšana.

Stādījumu agrīna kopšana ir ļoti svarīgs priekšnoteikums jauno kociņu augšanai, tādēļ tiek veikta agrotehniskā kopšana – mežaudzes aizsardzība no nevēlamā apauguma (zālaugu un atvašu apkarošana). Stipra aizzēluma gadījumā agrotehniskā kopšana tiek veikta vairākas reizes kalendārā gada laikā. Kopšanu uzsāk jau pirmajā gadā pēc kociņu iestādīšanas un turpina vismaz trīs gadus. Ikgadējais plānotais LFM agrotehniskās kopšanas apjoms ir cieši saistīts ar iepriekšējos periodos veikto mākslīgo atjaunošanu un ieaudzēšanu (sk. 26. att.).



26. att. Agrotehniskā kopšana, ha

Jaunaudžu kopšanas rezultātā tiek iegūta vēlāmā sastāva mežaudze un kopšanu uzsāk, kad kociņi sasnieguši jau 2–4 m garumu un sākas to savstarpējā konkurence. Veicot jaunaudzes kopšanu savlaicīgi, valdaudzes krāja gadā būtiski pieaug. Pamatā tā tiek izmantota dabiski atjaunotās mežaudzēs, jo, piemēram, ja bērza audzēs tiek stādīti 1 600 gab./ha, tad nav nepieciešama jaunaudžu kopšana (sk. 27. att.).

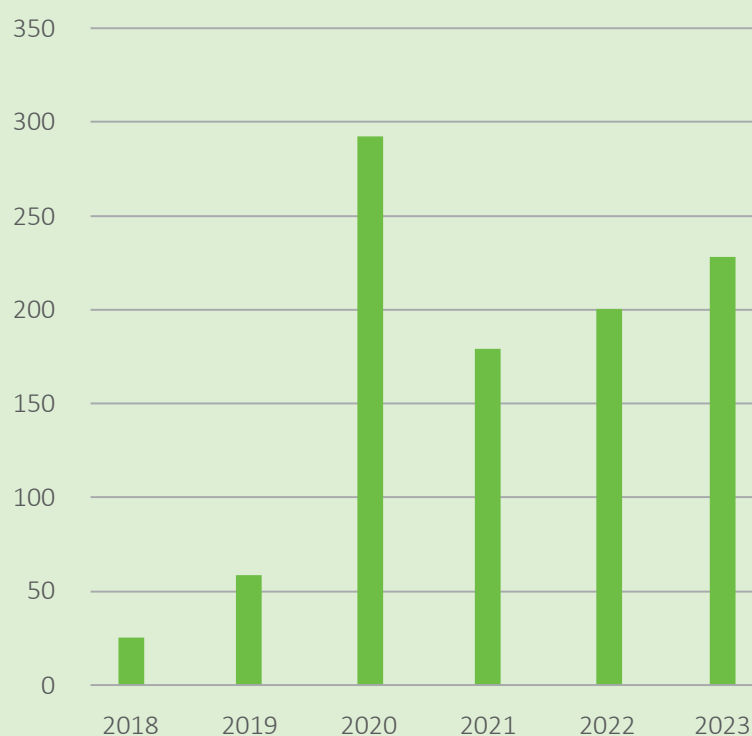


27. att. Jaunaudžu kopšana, ha



28. att. Pārņadži Ukru pagastā
pie LFM bērzu plantācijām

Platībās, kur pastāv lielākais dzīvnieku postījumu risks, veicam jaunaudžu aizsardzības pasākumus ar dažādiem, no dabīgiem materiāliem iegūtiem repelentiem (*Trico un Cervacol Extra*) (sk. 28. un 29. att.).

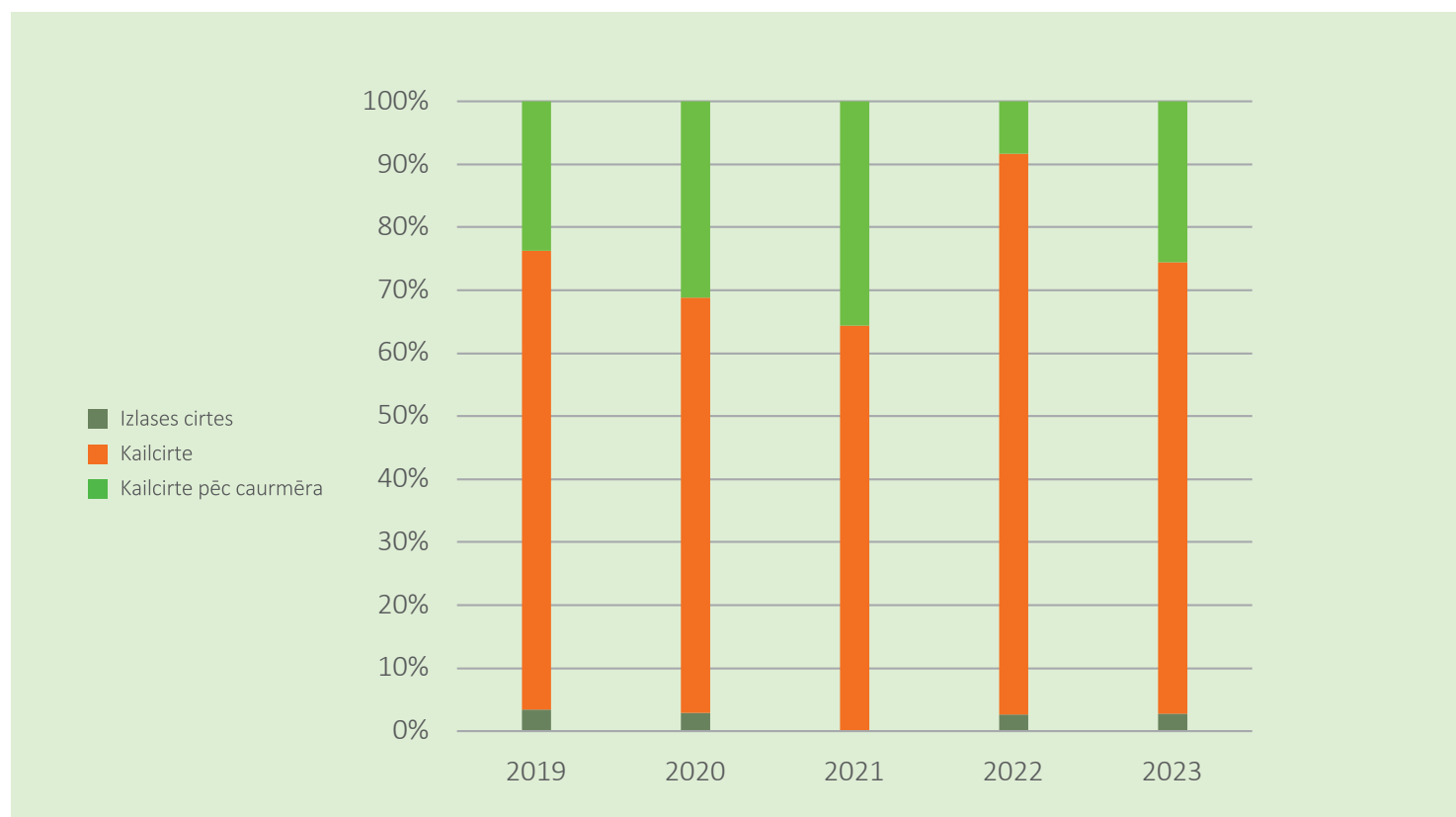


29. att. Stādījumu aizsardzība, ha

Viens no meža aizsardzības pasākumiem ir Sosnovska latvāņa apkarošana gan meža, gan nemeža platībās. Pēc DAP datiem LFM īpašumos ir deviņas latvāņu invadētas platības ar kopējo platību 17,8 ha un vidējo blīvumu 62%. Kā arī LFM, veicot invazīvo sugu monitoringu, ir noteicis piecas neregistrētas platības ar kopējo platību 17,9 ha. 2023. gadā tika veikta latvāņu ķīmiskā apstrāde 3 ha platībā. 2024. gadā plānota gan ķīmiskā latvāņu apstrāde, gan mehāniska apkarošana.

Koku ciršana

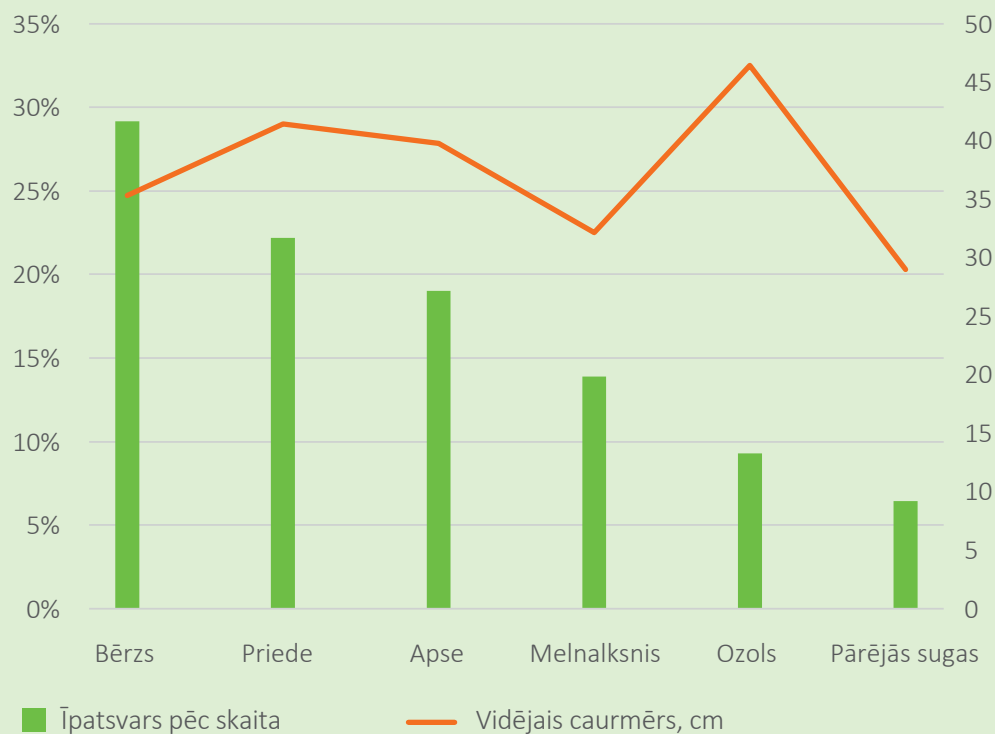
Galvenās cirtes izpildes veids tiek izvēlēts tāds, lai būtu vislabākā atjaunošanās. Galvenās cirtes pamata paņēmieni, kas tiek pielietoti LFM īpašumos, ir atjaunošanas cirte, izlases cirte tiek pielietota gadījumos, kad atjaunošanas cirte ir aizliegta. Ja vienīgais atļautais galvenās cirtes paņēmieni ir izlases cirte, bet šāds ciršanas paņēmieni neveicina mežaudzes atjaunošanos, tad šādā mežaudzē neplāno saimniecisko darbību. Galvenā cirte tiek plānota mežaudzēs, kad valdošā koku suga ir sasniegusi galvenās sugas vecumu vai caurmēru. Mežaudzei sasniedzot galvenās cirtes caurmēru, vispirms tiek izvērtēts, vai audze sasniegusi savu maksimumu, ja mežaudzē vēl ir pieauguma potenciāls, tā netiek cirsta. Pieņemtais galvenās cirtes caurmēra samazinājums pēc valdošās koku sugas un bonitātes saskaņā ar MK noteikumu Nr. 935 2022. gada 29. jūnija grozījumiem nav veicinājis caurmēra atjaunošanas ciršu īpatsvara palielināšanos (sk. 30. att.).



30. att. Galvenās cirtes
paņēmieni pēc platības, %

2013. gadā spēkā stājušies MK noteikumi nr. 935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā" paredz, ka veicot koku ciršanu, cismā tiek atstāti ekoloģiskie koki – augtspējīgi iepriekšējās paaudzes koki – vai, ja tādu nav, – augtspējīgi koki, kuru caurmērs ir lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru nogabalā, vispirms izvēloties ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, kļavas, melnalkšņus, apses un bērzus, kā arī kokus ar deguma rētām. Atjaunošanas cirtēs pēc caurmēra tiek atstāti vismaz astoņi ekoloģiskie koki uz hektāra, bet pārējās cismās – pieci koki.

LFM no 2020. gada veic ekoloģisko koku uzskaiti (sk. 31. att.).

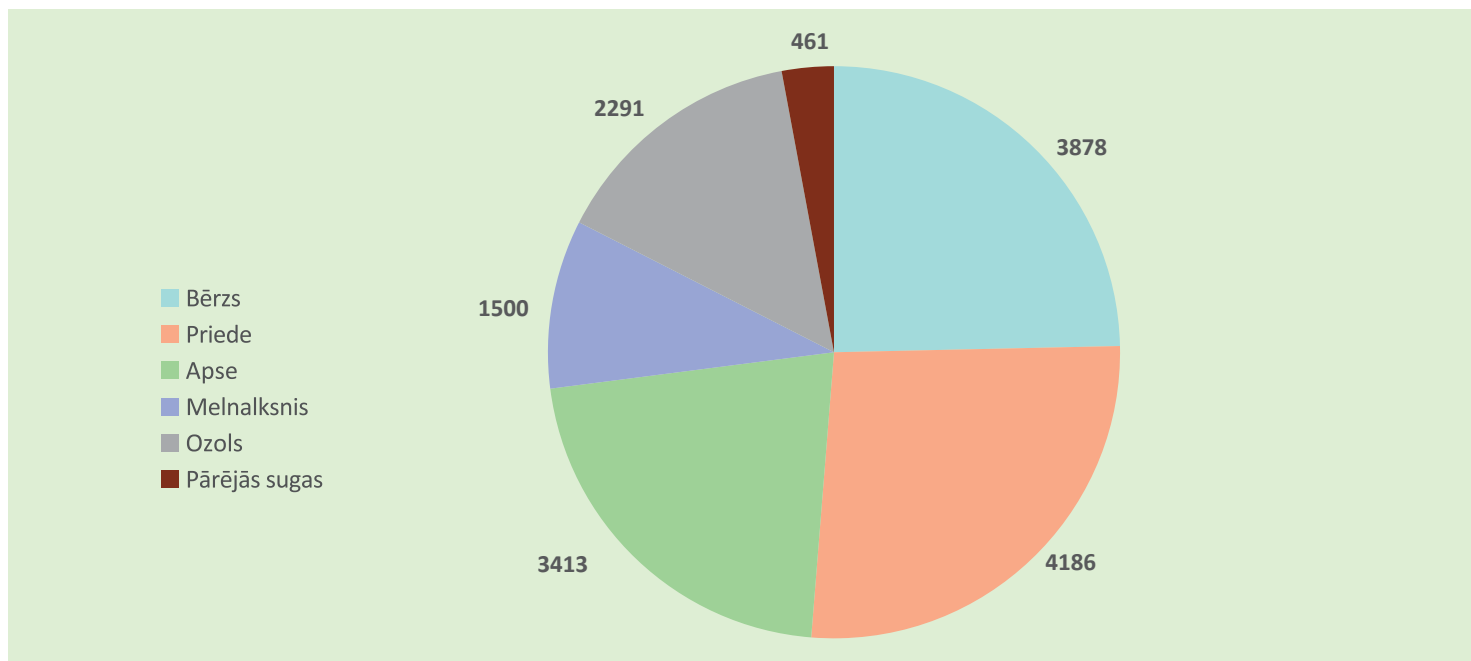


31. att. Ekoloģiskie koki

Izmantojot koku sugu veselu stumbru tilpuma noteikšanas formulu¹, esam aprēķinājuši aptuveno ekoloģisko koku apjomu. Stumbra tilpuma aprēķināšanā tika izmantoti šādi mainīgie parametri:

- stumbra garums (vidējais LFM pieaugušu audžu augstums attiecīgai sugai);
- krūšu augstuma caurmērs (vidējais koku caurmērs uzskaitītajiem ekoloģiskajiem kokiem);
- no koku sugas atkarīgi koeficienti.

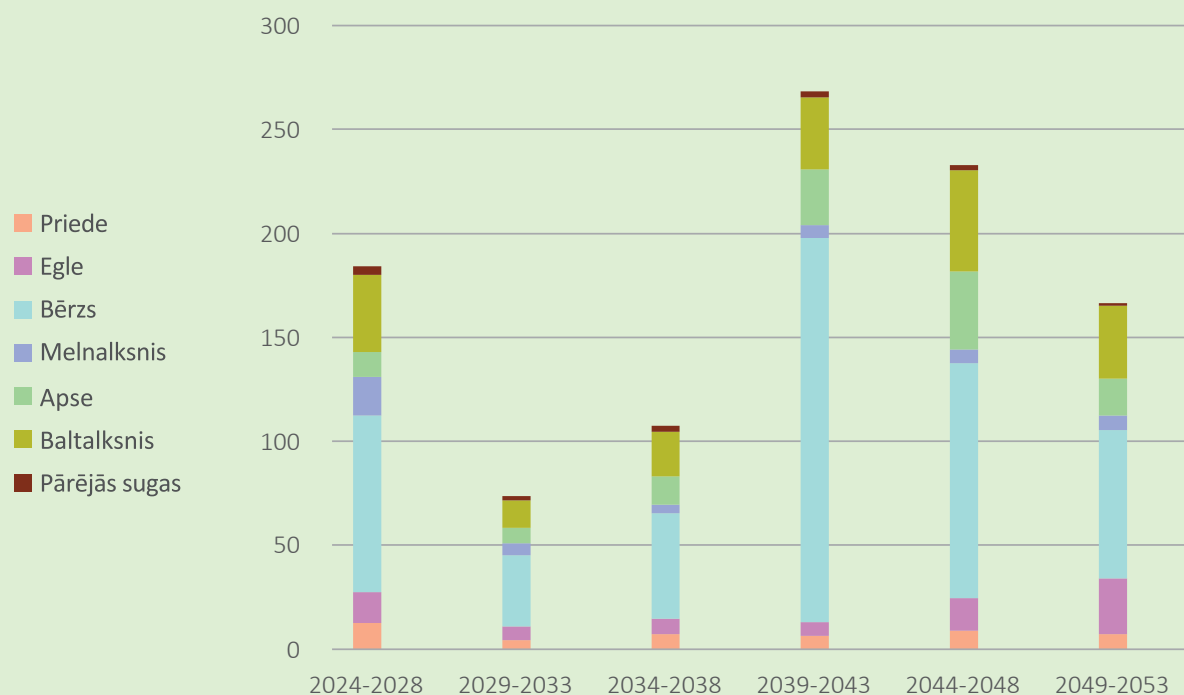
Kopš 2013. gada LFM īpašumos ir veiktas atjaunošanas cirtes 2 110 ha, pēc iepriekšminētā aprēķina LFM īpašumos atrodas ap 12 tūkst. ekoloģisko koku ar kopējo apjomu 15,7 tūkst. m³ (sk. 32. att.), kas, pēc aptuveniem ekoloģisko koku vainagu projekcijas mērījumiem LFM īpašumos, aizņem vismaz 120 ha. Vidēji uz 1 ha atjaunošanas cirtes vismaz 0,08 ha paliek nenocirsti.



32. att. Ekoloģiskie koku apjoms, m³

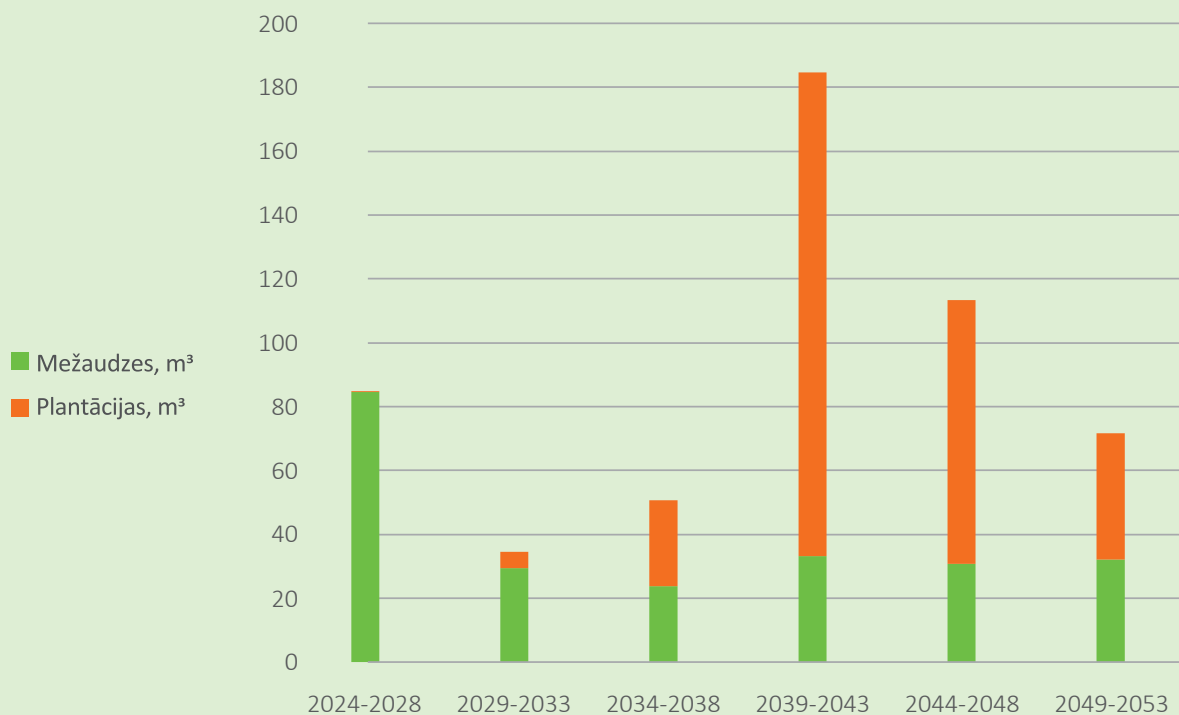
LFM pieaugušo un pāraugušo mežaudžu krāja veido 177,5 tūkst. m³ jeb 410 ha. 62,8 tūkst. m³ veido bērzs, kas ir 35% no pieejamās krājas. Pieļaujamais mežizstrādes apjoms tiek līdzsvarots ar koksnes pieaugumu – lai plānotu nākotnes ciršanas intensitāti, svarīgi ir apzināt mežaudžu potenciālus, tādēļ tiek prognozēta pieejamā krāja galvenajās cirtēs arī turpmākajiem gadiem (sk. 33. att.).

¹ Liepa, I. Pieauguma mācība. Jelgava: LLU, 1996.

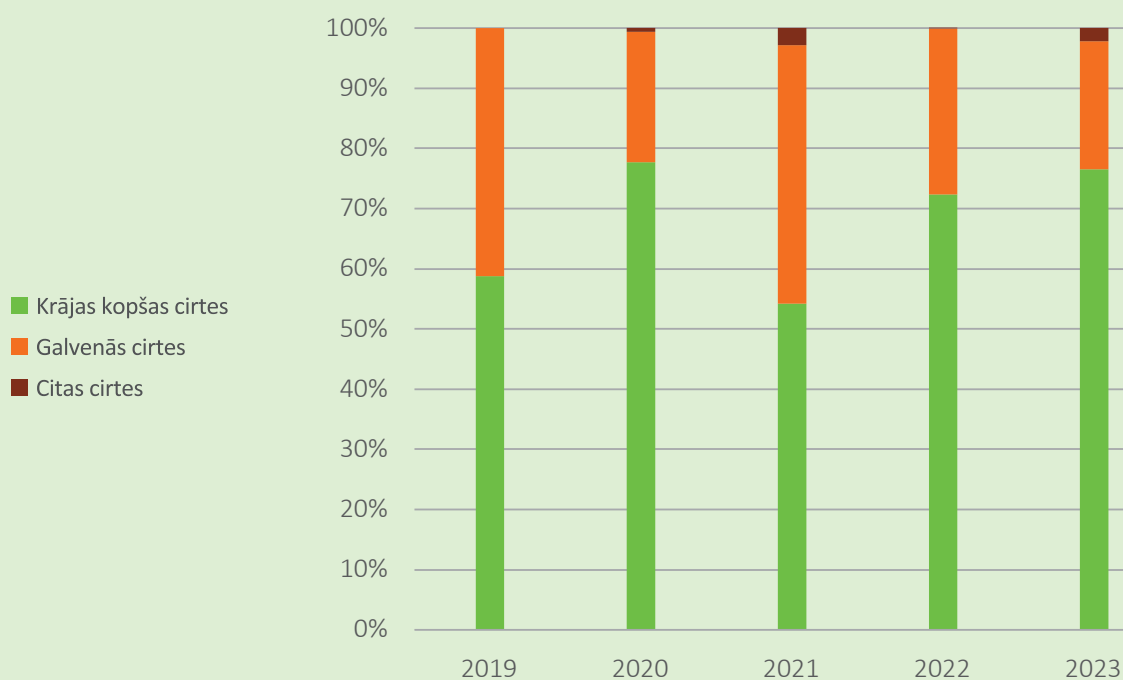


33. att. Potenciālā krāja no LFM mežiem, tūkst. m³

Viens no galvenajiem LFM uzdevumiem ir nodrošināt koncernu LF ar resursiem, tādēļ plānojot turpmāko ciršanas apjomus, ir svarīgi zināt bērza finierkluča potenciālu LFM mežaudzēs (sk. 34. att.).



34. att. Potenciālie bērza finierkluču resursi no LFM mežiem galvenajās cirtēs, m³ (finierkluču iznākums 55%, plantāciju ciršanas vecums 40 gadi)



35. att. Ciršu īpatsvars pēc platības, %

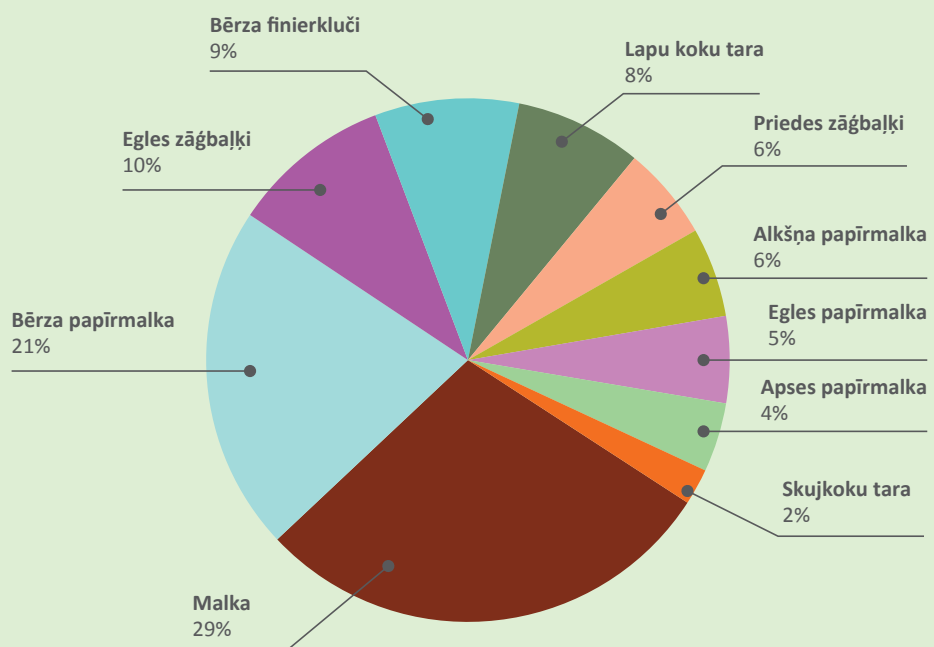
LFM īpašumos krājas kopšanas cirtes tiek veiktas, lai uzlabotu augšanas apstākļus paliekošajai mežaudzei un uzlabotu ikgadējo pieaugumu, tādēļ tiek cirsti zemākas kvalitātes koki, lai lielāko pieaugumu pēc kopšanas dotu vērtīgākie koki. LFM ilgtspējība – kvalitatīvākas audzes, nevis ciršana – atspoguļojas arī krājas kopšanas ciršu īpatsvarā no kopējā ciršu apjoma (sk. 35. att.).

Sanitārās cirtes tiek veiktas pēc nepieciešamības, lai uzlabotu mežaudzes sanitāro stāvokli. 2023. gadā 59% sanitāro ciršu bojājumu galvenais cēlonis bija kaitēkļi (egles mizgrauži), 36% – vējgāzes un snieglauzes, bet 5% – dzīvnieku bojājumi. Ainavu cirtes LFM mežos nav veiktas.

Cirtes paņēmieni	Izcērtamā platība, ha
Cirte pēc VMD sanitārā atzinuma	2
Izlases cirte	3
Izlases cirte pēc caurmēra	1
Atjaunošanas cirte	112
Atjaunošanas cirte pēc caurmēra	40
Kopšanas cirte	562
Sanitārā izlases cirte	14
Kopā	749

12. tab. Cirtes paņēmieni 2023. gadā

2023. gadā realizētais apjoms bija 41,7 tūkst. m³ (sk. 36. att.). Cirsmu intensitāte noteiktās fonda cirmās tiek pielāgotas koncerna vajadzībām.



36. att. Sortimentācija
2023. gadā, %

Svarīga loma LFM darbībā ir bērza plantāciju veidošana. 1990. gadu beigās tika ierīkotas pirmās bērzu plantācijas koncerna īpašumos un 2016. gadā bērzu plantācijas audzēs īpašumos Ukru pagastā tika veiktas pirmās krājas kopšanas, kurās tika izņemti atpalikušie un konkurējošie koki, kas palikušajiem kokiem ļauj ātrāk augt (sk. 37. att.). Vienlaicīgi tika iegūta papīrmalka, kas nosedza ieguldītās izmaksas jau 16–20 gadus pēc iestādīšanas. LFM plantāciju audzēs finierklučus esam ieguvuši jau otrajā krājas kopšanā, 22 gadus pēc bērzu iestādīšanas (sk. 38. att.). Mūsu veidotās bērzu un citu koku sugu plantācijas dod iespēju koksnes ražu iegūt relatīvi īsākā termiņā (40–50 gadi), tā samazinot saimniecisko slodzi uz dabiskajiem mežiem.

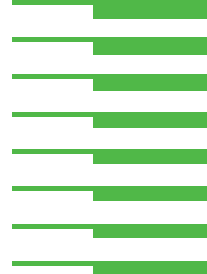


37. att. Krājas kopšanas cirte
bērza plantācijā Ukru pag.
2016. gadā



38. att. Otrā krājas kopšanas
cirtes rezultātā iegūtie finierkluči
22 gadus vecā bērzu plantācijā
Ukru pag.

LFM neveic mežistrādi, bet pārdod augoša meža cirsma galvenokārt koncerna LF uzņēmumiem.



Mežu apsaimniekošanā LFM cieši sadarbojas ar zinātniekiem, tādējādi dodot iespēju gan pašiem, gan zinātniekiem labāk izprast sastāvdaļas un nianšes, pieņemt lēmumus zinātnē balstītā informācijā un datos, kā arī skaidrot sabiedrībai un citām ieinteresētajām personām labākās prakses.

Lai samazinātu riskus par finierkluču pieejamību ilgtermiņā un sabiedrībā veicinātu izpratni un zināšanas par racionālu zemes apsaimniekošanu, 1995. gadā LF uzņēmās iniciatīvu nacionālā līmeņa Bērzu programmā apvienot meža nozares izglītības un zinātnes institūcijas, meža īpašniekus, koksnes pārstrādātājus un par zemes resursu apsaimniekošanu atbildīgās valsts pārvaldes iestādes. Bērzu programmas galvenie virzieni bija un joprojām ir bērzu selekcijas un kvalitatīvu bērzu stādu audzēšanas attīstība, privātās zemes īpašnieku zināšanu vairošana, likumdošanas pilnveidošana un atbalsts zinātnei, kas pēta visus iepriekš minētos jautājumus.

LFM mežos Ukru, Vānes un Gaigalavas pagastos 59 ha platībā ir reģistrēti LVMI “Silava” pētījumu objekti.

Esam atbalstījuši rakstnieka Ērika Hānberga grāmatas “Bērzs” veidošanu un izdošanu, kā arī tulkojuši somu zinātnieku grāmatu “Bērzu audzēšana un izmantošana”, kas elektroniski ikvienam pieejama bez maksas.

Kopš 2022. gada piedalāmies ES projektā “CO₂ piesaistes un SEG emisiju mazināšanas pasākumi meža apsaimniekošanā un ietekmes novērtēšanas sistēma”.

Aktīvi piedalāmies tādos sabiedrības izziņas pasākumos kā “Meža ABC”, “Latvijas Finiera” Zaļā klase, AS “Latvijas Valsts meži” rīkotajās “Latvijas meža dienās”.

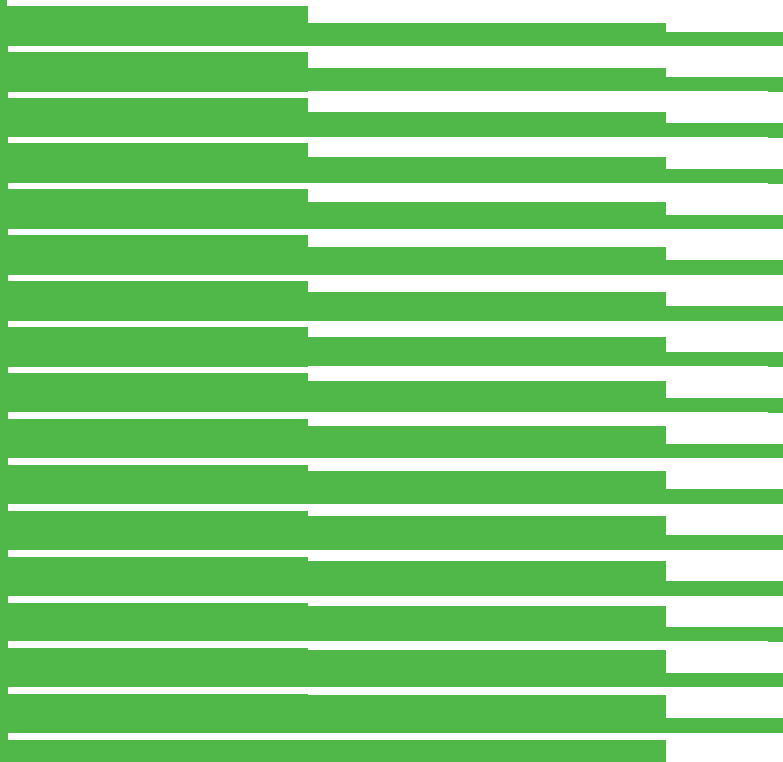
Lai aizstāvētu nozares intereses, LFM kopš uzņēmuma dibināšanas ir Latvijas Meža īpašnieku biedrības (LMIB) un kopš 2022. gada Latvijas Mežu sertifikācijas padomes (LMSP) biedrs.

Ik gadu koncerna darbiniekiem, sadarbības partneriem un citiem interesentiem rīkojam “Meža dienas” (sk. 39. att.).



39. att. Koncerna LF darbinieki
Meža dienās Baldones apkārtnē,
2024. gads





finieris.lv
info@finieris.lv

SIA "Latvijas Finieris Mežs"
Lignumā iela 2, Rīga
LV-1016, Latvija